ԺԱ. ՏԱՐԻ 3144 1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1894 11 ՍԷՖԷՐ 1312 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան ածար	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր օրինակ	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի [illegible]		Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւնք ետ չեն տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ՊԱՏՈՒԵԼԻ

ԺԸ. դարու հայ մատենագրաց դասակարգին մէջ ինչպէս յիշուած են Հաննէ եպիսկոպոս Երուսաղէմացին, Աղեքսանդր Ջուղայեցին, աստուածաբան Գէորգ Մխլայիմ, Մաղաքիա Բիւզանդացին, Աղեքսանդր Կոստանդնուպոլսեցին, Յակոբ Նալեան Զմմառացին, Ղազար Ջահկեցին, Սիմէոն Երեւանցին, Եփրեմ Կաթողիկոս, Գանձասարայ մետրապոլիտ Եսային, Բերդումեան Պետրոս եպիսկոպոս, Պատմագիր Կրետացի Աբրահամ Կաթողիկոս, Կիւմիւշխանեցի Շիրինեան Մանուէլ վարդապետ, Կարնեցի քերական Տէր Մեսրոպ, Զաքարիա սարկաւագ, Բժշկապետ Պետրոս Քալանդարեան, աշուղ Կայծակ Գալուստ, քերթող Օհան, Աւետիք Պատրիարք, Ղափանցի Պետրոս վարդապետ, լեզուագէտ Գէորգ Պալաթեցին և այլք, նոյնպէս յիշուած և համբաւուած է իբրեւ առաջնակարգ քերական և գրագէտ Պաղտասար-Դպիր Կեսարացին։

Անցեալ դարու մէջ զոյգ էին Պաղտասար-Դպիրները։ Երկուքն ալ իրենց ժամանակին մեծահամբաւներն հայ գրականութեան շրջանին մէջ։ Մին՝ քերական, և միւսն՝ երաժիշտ։ Երկուքն ալ Պոլսոյ Թաղը ծնած։ Առաջինը՝ Կեսարացիի զաւակ՝ Քերականութիւն շիներ է։ Երկրորդը՝ Պոլսեցիի զաւակ, Տաղարան յօրիներ է։

Կեսարիա՝ արհեստագէտ կամ գրական մարդոց ծննդավայրն է, Պոլիս՝ գեղարուեստից օրրան։

Ո՞վ էր Կեսարացի Պաղտասար պատուելին, որուն անունը հրապարակին վրայ այժմ չի լսուիր, չի յիշուիր։ Պաղտասար պատուելին՝ ոչ թէ ի սկզբան խոհարարութեամբ կ'զբաղէր եղեր, ինչպէս ենթադրողներ գտնուած են, այլ իրեն հայրենակիցներէն շատերուն պէս Զաթալ-Խանին մէջ կօշիկ կը շինէ, և շաբթու մէջ ալ դէս ու դէն թափառելով հիներ կը կարկտէ ու կ'ապրի եղեր։ Օր մը Ջուղայեցի աստուածաբան Աստուածատուր վարդապետ, որ 1706ին Ս. Էջմիածնէն մայրաքաղաքս Նուիրակ եկած էր, հողաթափ կարկըտել տալ. և կը հարցնէ թէ՝ ի՞նչ պէտք է վճարել։ Պաղտասար՝ որ Գայսերցի հիւսն Գրիգորին զաւակն էր, և մայրը Թուրֆանտա կանուխէն մեռած ըլլալով, գուրգուրանօք մեծցած, և հազիւ այբբենը սորված, կը պատասխանէ — «Դո՛ւն ալ իմ միտքս շինէ՛, որպէս զի կարդացածս հասկնամ»։ Նուիրակը տեսնելով այս երիտասարդին սրտին փափաքը և ուսման սէրը, կը խոստանայ, և ամենայն եռանդեամբ ոչ միայն Պաղտասարին, այլ և իրեն հետ ուրիշ ուսումնատենչ չափահասներու ալ կուսուցանէ կարդալ, գրել և քերականութիւն։

Գրողներէն ոմանք՝ Պաղտասար-Դպրի կամ Պատուելիին համար կ'ըսեն թէ՝ Աստապատցի Աբրահամ եպիսկոպոսին քով առած է իր ուսումը, բայց ինքն այս անունը չյիշեր։ Ապաքէն Աբրահամ եպիսկոպոս, միաբան և Նուիրակ Ս. Էջմիածնի, բազմաթիւ աշակերտներ ունեցած է թէ ի Պոլիս և թէ յԱտափազար, ուր հին գերեզմանատունը թաղուած է։

Պաղտասար-Դպիր՝ իր վարժապետը շատ կը գովէ, և կ'ըսէ թէ՝ խակ վիճաբանութեան մէջ, եթէ ճաշի ժամանակ ալ քովը երթայինք, կը թողուր սեղանը և կը դասախօսէր. ուստի ողորմի կը հայցէ իր վարժապետին հոգւոյն, ինչպէս նաեւ անոր վարժապետին,(1) և շարունակաբար՝ վարժապետաց վարժապետին։ (2)

Չենք գիտեր թէ Պաղտասար՝ Քերականութիւն սորվելէ վերջ, ձգե՞ց կօշկակարութիւնը, թէ կցե՞ց դասախօսութիւնը իր հին արհեստին հետ։ Սակայն սա գիտենք որ՝ Պաղտասար իր վարժապետին ճշմարիտ յաջորդն եղաւ. սիրով դաս կուտար և բնաւ քանքարաթաքոյց չէր։ Աշակերտները քիչ ատենէն շատցան, և ինքը պարտաւորեցաւ Վէզիր Խանի մէջ (այն ժամանակուան Ամիրաներուն գործատեղին) սենեակ մը բանալ, ուրկէ տարածուեցաւ իր համբաւը, և տպագրիչք յաճախելով իր մօտ՝ կը բերէին տպագրելի գրքերու փորձերն ի սրբագրութիւն։

Իսկ թէ արդի տպարաններն ալ ունենային իրենց մասնաւոր սրբագրիչներն, և իւրաքանչիւր հատորի մի քանի երեսներ [illegible] կցելու ներողութենէն ազատուէին։

Ամիրաները տեսնելով Պաղտասարի արժանիքն ու խոնարհամտութիւնը որ Դպիր կոչուած էր, իբրեւ յատկանիշ կամ ստորագրելի իր անուան, գնահատեցին զինքը՝ անոր յանձնելով իրենց զաւակներն, ու անոր հին արհեստը մոռցնելու համար՝ Պատուելի տիտղոսն ընծայեցին անոր։ Պաղտասար Պատուելին այդպէս գիտցաւ իր խղճամիտ աշխատասիրութեան շնորհիւ թէ Ամիրայից, թէ տպարանապետաց, և թէ նոյն ատենի բարձրաստիճան եկեղեցականաց համարման արժանանալ, անանկ որ տպագրելի եկեղեցական բոլոր գրքերը սրբագրելու, և զայն գրչագիրներուն հետ բաղդատելու ծանրատաղտուկ և դժուարին գործերը Պաղտասար պատուելիին կը յանձնուէին անպատճառ։

Այս կենսագրութեան մէջ կ'արժէ յառաջ բերել իր սրբագրած և աշխատասիրած գրոց մէկ համառօտ ցուցակը։

Ջենք Աւօքի կամ Ջենք Գիրք, որ «վախճանեալ քարոզիչ Տէր Օհաննէս աստուածաբան վարդապետին», կամ որ նոյն է, Կոլոտ-Յովհաննէս Պատրիարքին ծախքը տպուած է Մարզուանցի Գրիգոր դպրի գործարանին մէջ 1720ին։

Այս մատեանին յիշատակարանին մէջ ոչ միայն «սրբագրութեամբ Պաղտասար դպրի» զեկուցագիրը կը գտնուի, այլեւ բաւական յիշատակարան մը գրուած է որոյ մէն մի տողերուն նախատառերը՝ Պաղտասար պատուելիին անուան չորս սկզբնատառերը կը կազմեն, այն է.

Պատմողական սըմծիկ տաղիս—Ականջարկու թէ եղիցիս—Ղօղեալ գործոյ մերոյ տեսիլս—Տեղեակ ոմանց աւլինեցիս։

1721ին, ի Կ. Պոլիս՝ Տիրացու Աստուածատուր Կարապետեանի տպարանին մասնաւոր սրբագրիչ կարգուեցաւ Պաղտասար Պատուելին, որ բաւական թուով գրքերու սրբագրութեամբ զբաղեցաւ յոգնաջան ուշադրութեամբ։ Այս գրքերուն մէջէն կը յիշուին մեծահատոր Հայսմաւուրքը, որու հրատարակութեան առթիւ սրբագրութեան համար մեծ աշխատութիւն տուած է Պաղտասար Դպիրն, ինչպէս նաեւ Երամեան Խօսրով եպիսկոպոսի շինած Մեկնութեան [illegible] գիրքը սրբագրելէ զատ՝ ցանկն ալ պատրաստած է խնամօք։

Ս. Ե. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

[Շարունակելի]

(1) Պատուելիին ակնարկած հոգեւոր պապն է՝ Նոր-Ջուղայի Ամենափրկչի վանուց միաբաններէն Յովհաննէս վարդապետը, որ իր արժանեացը համար ժամանակակից Շահէն գնահատուած էր։ Յովհաննէս վարդապետ հայերէնէ զատ, պարսկերէն, արաբերէն և թուրքերէն գիտէր, թերեւս քիչ մ'ալ լատիներէն։ Իր աշխատասիրութիւններէն կը յիշուին Քերականութիւնը, Տրամաբանութիւնը, Աստուածաբանութիւնը, Նոր կտակարանի՝ ի բարբառ Պարսից և Արաբացւոց կրկին թարգմանութիւնները, և աստուածաբանական այլ և այլ գրուածներ։

(2) Պաղտասար պատուելիին վարժապետին (Աստուածատուր վարդապետին) վարժապետը եղող Յովհաննէս վարդապետին ուսուցիչն էր՝ Կեսարացի Խաչատուր վարդապետ որ Նոր-Ջուղայու հայ գաղթականութեան լուսաւորիչը կրնայ համարուիլ իրաւամբ. զի Խաչատուր՝ նոյն քաղաքի ժողովրդեան զաւակները ծաղկեցոյց «արուեստս ազատականս և գերբնազանցականս» ուսուցանելով իւր բազմաթիւ աշակերտաց, որոց մէջ յիշատակելի են յաւէտ՝ Ջուղայեցի Յակոբ Կաթողիկոսը, որ հայերէն տպագրութեան մեծ զարկ տուած է (Բերա Թաղուած Հոգեւոր-Տէրն է) Դաւիթ վարդապետը՝ որ Նոր-Ջուղայի Ամենափրկչի վանուց հիմնադիրն է, և Ստեփաննոս եպիսկոպոս, որ Սպահանու առաջնորդ և Ամենափրկչի վանահայր եղաւ։

Խաչատուր վարդապետ հաստատած է 1641ին Նոր-Ջուղայի տպարանը։ Յովհաննէս վարդապետ, գրական կեանքին հետ, գեղարուեստն ալ մշակած է հաւասար ճարտարութեամբ, և իւր վրձինին արտայայտումն է՝ Նոր-Ջուղայու Ամենափրկչի վանքին եկեղեցւոյն նկարչական զարդարանքը։

Յովհաննէս վարդապետ ծերութեանը մէջ վշտեր ալ կրեց որոցմէ պարտաւորեալ, տանը մէջ մեկուսացաւ, և աստուածաբան Աստուածատուր վարդապետին՝ Պաղտասարի վարժապետին միայն աւանդեց իր գիտութիւնը։

ՆԱՄԱԿ ԲԱՐԻԶԷ

ԲԱՐԻԶ, 6 Օգոստոս

Աղէտաբեր երկրաշարժին ժամանակը Պոլսոյ ժողովուրդին ցուցուցած մարդասիրական արիութիւնն և ջերմաջերմ բարեպաշտութիւնն անմոռանալի են և հիանալի։ Այդ սարսափահար միջոցին, մեր հեռաւոր Բարիզցոց զգացած տրտմութիւնը, մտածելով մեր սիրելեաց, աննկարագրելի եղաւ, վասն զի ինչպէս կ'ըսէ իմաստասէրն, ամենամեծ դժբաղդութիւն մը նախամեծար է անստոյգ և անորոշ վիճակէ մը։ Բարեբաղդաբար, աղէտին երկրորդ օրը Բարիզու օրագրաց մէջ հրատարակուած աղէտալից հեռագիրը կարդալնէս մէկ քանի ժամ յետոյ՝ բաւական ապահովացուցիչ հեռագիր մը ստացանք։

Այն դառնակսկիծ վայրկեաններուն մէջ ջերմեռանդաբար ձայնակից կ'ըլլայինք Պոլսոյ ժողովուրդին առ Աստուած առաքած աղօթից, և անմեղներուն վրայ մտածելով կը հայցէինք ի Տեառնէ իւր անհուն ողորմութիւնը։

Գաղղիացւոց՝ մարդկութեան համար ունեցած համակրական զգացմունքն այնքան մեծ են որ ուր որ այսպիսի դժբախտութիւն մը պատահի՝ մեծ կարեկցութիւն կզգան, խորապէս կը զգան և առատապէս օգնութեան կը հասնին։ Պոլսոյ երկրաշարժին համար ալ նոյնը ըրին և օրագրաց վշտաբերութիւնը ու կարեկցական յօդուածները գովեստից և խորին երախտագիտութեան արժանի են։ Ըստ սովորականին, Պոլսոյ աղէտեալց համար ալ ընդհանուր հանգանակութիւն մը բացուած է Ֆիկարոյի և Կօլուաի էջերուն մէջ ուր կը կարդանք նշանաւոր գումարներ և երեւելի անուններ։ Ամեն տեղ, ընթերցարաններուն, հանրակառքերուն և ճաշավայրերուն մէջ ամենուն բերանը Պոլսոյ աղէտալի երկրաշարժն էր. մենք Գաղղիոյ ամեն կողմերէն կարեկցական նամակներ ընդունեցինք մինչեւ իսկ այնպիսի բարեկամներէ, որոնք տարիներով մեզ չէին գրեր։ Բայց ամենէն զարմանալին սա է որ Պոլսոյ դառնաղէտ երկրաշարժէն ամիս մը առաջ տաք օր մը Պուլօնիի անտառը գացած էինք օդ շնչելու ու երկար նստարանի մը վրայ կը հանգչէինք, երբ քովերնիս եկաւ անծանօթ գաղղիացի ընտանիք մը, մայր մը իւր աղջկան հետ. բնականաբար խօսակցութիւնը շատ չքաշեց սկսաւ մեր մէջ և իմացան որ Պոլսեցի ենք։ Յունիս 28ի պատահարէն երեք շաբաթ ետքը դարձեալ գացինք նոյն անտառը հետերնիս ունենալով [illegible], [illegible] կարդալու համար։ Երբ կը պատրաստուէինք վերադառնալ, յանկարծ քիչ մը հեռուէն կին մը օրիորդի մը հետ կը վազէր դէպ ի մեզ Պոլսէն լուր ուզելու։ Զարմացմամբ տեսանք որ ասի առաջին անգամ հանդիպած ընտանիքն էր որ յիշելով մեր Պոլսեցի ըլլալը, օրագրաց տխուր հեռագիրները կարդացած ժամանակ մեզ յիշեր և մեր վրայ գթացեր էին։ Այս դառնակսկիծ երկրաշարժին ամենէն մեծ վնասները կը լսենք որ Մեծ-Կղզին, Շուկան ու Ատաբազար տեղի ունեցած են։ Երբ անցեալ ամառ Մեծ-Կղզին առողջ օդ կը շնչէինք և գեղատեսիլ ճեմելիքները կը վայելէինք, Մեծ-Կղզին գրեթէ իր [illegible] գագաթնակէտը հասած էր, Պոլսոյ ամեն կողմէն հարուստ ընտանիքներ հոն համախմբուած էին։ Այժմ աւերակաց կոյտ մը դարձած է, կ'ըսեն, և այն սքանչելի մայրի ծառերուն անուշահոտ բոյրը մարդ չկայ վայելելու։

Նոյնպէս Ատաբազար որուն վրայ շատ տեղեկութիւններ առինք մեր Արմաշու ուխտագնացութեան ժամանակը և մեծ յոյսեր տուած էին մեզ այս հայաբնակ գիւղաքաղաքին ապագային վրայ իբրեւ երկրագործական յառաջդիմութեանց կարեւոր կեդրոն մը, տեղւոյն աշխատասէր, փութաջան և բարեպաշտ ժողովուրդին ջանիւք, այժմ տխուր տեսարան մը կ'ընծայէ։

Իսկ շուկան որ ամեն եւրոպացի ճանապարհորդաց խորին հետաքրքրութիւնը կը գրաւէ և որ արդարեւ մեղուաց փեթակ մը կը կազմէր ու հազարաւոր ընտանեաց օրապահիկը ճարելու կեդրոն մ'էր և միջոց, այժմ սարսափելի աղէտից միջավայրը եղաւ։

Այս տողերը գրելով յաւակնութիւն չունինք երկրաշարժի վրայ գիտական տեղեկութիւններ տալ, վասն զի մէկ կողմանէ կարդացինք Ձեր էջերուն մէջ քաջածանօթ և համակրելի գրչի մը գիտական տեղեկութիւնները, միւս կողմանէ ալ կ'իմանանք որ մեր ուսումնասէր բարեկամներէն մին գիտական ուշագրաւ աշխատութիւն մը կը պատրաստէ որ պիտի ըլլայ գիտութեան այս մասին բրած վերջի յառաջդիմութեանց արձագանգը, [illegible] ընելով Բարիզու մասնագէտ գիտուններ։ Մեր դիտաւորութիւնն էր այսու հաղորդել Պոլսոյ ժողովուրդին Բարիզաբնակ ազգայնոց կարեկցական զգացմանց անկեղծ հաւաստին։

Յ. ԹԻՒՅՍՈՒԶԵԱՆ

ՆՈՐԱԲՈՅԺԸ [*]

—Է՛հ, պատասխանեց բժիշկը համարձակութեամբ, ձեռնոցները դնելով, աղուոր, պարզապէս երկու երեք ամսուան օդափոխութեան պէտք ունիս հարաւակողմը, առանց բան մը ընելու։ Ոչ Նիս, ոչ ալ այն կողմերը։ Փարիզցիներ, խեղ մը հաճոյքներ ու յոգնութեան առիթներ պիտի գտնէք հոն։ Ոչ։ Ձեզի պէտք եղածը մենաւոր անկիւն մըն է արեւոտ, Թիւյլըրիի Բըթիթ-Բրօվանսին պէս բան մը, ուր ստնտուներ ու [illegible] կան միայն։ Գիտեմ, զուարթ բան չէ ձեզ պէս նորատի երիտասարդի մը համար։ Կեցէ՛ք, աւելի խելացութիւն ըրած կ'ըլլաք, եթէ երթաք Ամէլի-լէ-Պէն, արեւելեան Պիրէնէաններուն մէջ, գրեթէ ափրիկեան լեռան ծակ մը, հիւսիսի հովէն պատսպարուած, ուր Բերբինեան ճամբուն ամբողջ երկայնութեամբը հալուէն կը բուսնի։ Երկիրը շքեղ է, եւ եթէ շըլլային հիւանդանոցին պատուհաններէն չերնելու համար կախուած կարմիր տափատները, անգլիացիներով լեցուն պիտի ըլլար։ Ժամանակով անկից անցայ, և յունուար 1 ին խաղաղութեան դուռը խմեցի։ Աժնութեամբ կ'ապրուի հոն, նկատողութեան արժանի բան մը։ Գացէք տեսէք քիչ մը Բանիկուլի սարը, հեղեղները, հռոմէական հին կամուրջները ու կքառները։ Ահա քիչ մը ատենէն մարդ պիտի մոռնայ, մինչեւ ապրիլի վերջը հոն պիտի մնաք, և մեզի պիտի դառնաք կայտառ տղայ մը եղած, մեծաքաղաքայիներու քանի մը յանկերգներով, քաթալանեան քանի մը սիրուն երգերով . . . ողջունեցէ՛ք։

Բժիշկը մեկնիլ ընելով, Ֆելիքս Թրավէլ կը վերսկսէր յուսալ։

Այո, հարաւը, հանգստութիւն մեղմ կլիմայի մը մէջ ուր կեանք և առողջութիւն կը շնչէ մարդ, յամր շրջագայութիւններ՝ ուսերու վրայ արեւին փայփայանքով։ Այո, այդ է, այդ է իրեն պէտք եղածը։

—Եւ ե՞րբ կրնամ ճամբայ ելլել, հարցուց աշխուժով։

—Բայց անմիջապէս, երեք չորս օրէն։ Ես ինքս պիտի տեղաւորեմ ձեզ վակոնին մէջ... Եւ որովհետեւ քիչ մը կանգ պիտի առնէք ի Բերբինեան, հանգչելու համար ուղեւորութենէն, որ երկար է, ընդունելութեան տոմս մը պիտի տամ ձեզ բարի կնոջ մը ուղղուած զոր քանի մը տարի առաջ դարմանեցի եւ բաւական դէշ հիւանդութենէ մը ազատեցի։ Օհ, մեծ հաճոյք մը չպիտի զգաք։ Բիւժատի կոմսուհին սաստիկ բարեպաշտ կին մըն է, ըսեմ, եւ իր աղջիկը, որ այժմ երկար շրջազգեստ կը հագնի, անշուշտ աւելի շատ կ'երթայ եկեղեցի քան պարահանդէս։ Հոգ չէ՛, բարի կիներու կը յանձնարարեմ ձեզ, որք ի հարկին կրնան օգտակար ըլլալ։

Շուտ, արկղ մը, ծածկոցներ։ Մօտալուտ ուղեւորութեան մը այդ հեռապատկերը բոլորովին նորոգած է երիտասարդին բարոյականը։ Կը թուի իրեն թէ՝ ճամբայ ելլալուն պէս պիտի բժշկուի։ Արդէն իսկ աւելի աղէկ չէ՞։ Այսօր բաւական երկար ոտքի վրայ է, բացած է դաշնակը, գրեթէ զուարթօրէն խօսած է այցելու բարեկամներուն հետ։ Ցայտնապէս կ'ոգեւորուի։ Ճեմընթացին բուն ժամերուն դիմանալու կարող է։ Վերջապէ՛ս, հանգստօրէն տեղաւորուած է առաջին կարգի վակոնի մը մէջ, եռացն իր ոտքերուն տակ, վերարկու մը ծունկերուն վրայ, կախէ պայուսակին մէջ բոլոր պէտք եղածներովը, անգլիական վէպ մը, Պորտօյի գինի, սանտուիչներ։

«Կա՛ռք ելէք, կա՛ռք ելէք» կը գոչեն պաշտօնեաները, Օրլէանի կայարանի բակէն։

Եւ տօքթօր Տաժէն, Ֆելիքսի ծերունի բարեկամը կը համբուրէ զինքը, վերջին անգամ կը սեղմէ ձեռքը։

—Օդափոխանքներէն զգուշացէք... բարի ճանապարհ։

Կառախումբը կը շարժի, նախ շատ մեղմ, կը հնչեցնէ երկաթները, յետոյ, խելայն, կ'արագացնէ իր ընթացքը, կը սկսի իր մոլեգին արշաւը։ Արդէն իր մուխի խոշոր կոյտերը նետած է արուարձաններու պատուհաններուն, ուր ճերմակեղէններ կը չորնան, անցած է խոտազուրկ պատնէշէն, ետեւ ձգած է արուարձանին բանջարեղէնի պարտէզները։ Եւ Ֆելիքս Թրավէլ, ձեռնոցովը ատեն ատեն սրբելով ապակիի շոգին, մանկային ուրախութիւն մը կը զգայ տեսնելով [illegible] դաշտը, մութ կանանչ դաշտերը ուր կը հալին վերջին ձիւները և ուսկից կը թռչին ագռաւներու երամներ, հեռաւոր բլուրներ մշուշի մէջ, փոթորկալի գորշ երկինքի ընդարձակ անջրպետներ։ [illegible], չատաւալիր։ Եւ տմիջօրէին Լաւանն ու անոր աւազափերն անցնելէ ետք, մինչ կը վազեն տերեւազուրկ բարձրաբերձ շագանակենիներուն և Բուռժի զօրեղ գիւղանկարներուն մէջէն, ահա ամպերուն մէջ կ'երեւան կապոյտ շրջազգեստները, եւ բնութիւնն համբուն կը սկսի ժպտիլ։ Ի Պորտօ, օդը բոլորովին գեղեցիկ է. եւ Նաւահանգստին մէջ, արեւը, որ մաքուր երկինքի մը մէջ մարը կը մտնէ, պահ մը նշմարուելով, կ'ոսկեզօծէ նաւերուն կայմերը։ Ճամբորդութենէն մաշած ու գրգռուած, Ֆելիքս կը մոռնայ իր հիւանդագին անձկութիւնները, թեթեւ կը զգայ ինքզինքը՝ յուսոյ հովէն մղուածի պէս։

Շաբաթական [illegible] («Պրօյըր»)ի վաղուան թիւով։

---

[*] Շարունակութիւն Շաբաթ աւուր թիւէն։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (63)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԻՐԵԼՈՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Ականջը տնկեց, իբր թէ տարտամ կասկած մը յղանար։ Բայց իր խօսքերուն ուշադիր երկու թափառաշրջիկներուն պարկեշտ դէմքն ապահովցուց զինքը։ Արդէն ի՞նչ բանէ կրնար կասկածիլ։ Իր ըսածը կարեւորութիւն չունէր. երկու մարդուկներն հետաքրքիր էին անշուշտ։ Միւս կողմէ, Քոֆման բաւական կը սիրէր շաղակրատել։

Սակայն չկրցաւ զսպել ինքզինքն ու սա դիտողութիւնն ըրաւ.

—Ձեզի ո՞վ ըսաւ թէ մարտին կամ ապրիլին էր։

Բերսիլար փութաց սուտ պատասխան մը տալ.

—Բայց դուք իսկ, հայր Քոֆման, քիչ մը առաջ։

—Արդարեւ, կարելի է, մանաւանդ որ ճշմարտութիւնն է, 1872 ապրիլի վերջին օրերը, Պ. Պարթոլի Ամերիկա հասնելուն յաջորդ օրը գրեթէ։

Բերսիլար նորէն նշան մը ըրաւ Ժաքթէնի։

Այս նշանը բսել կուզէր.

—Կը տեսնե՞ս, աղէկ հասկցա՞ր։

Ժաքթէն հաստատեց աչքը քթթելով։

Հասկցած էր։

Բերսիլար կեղծ անտարբերութեամբ մը շարունակեց.

—Պ. Պարթոլի անշուշտ Ամերիկայի մէջ ամուսնացաւ։

—Ոչ, վասն զի հետը կը բերէր իր զաւակը, փոքրիկ տղայ մը, արդէն շատ սիրուն, որ մեծնալով չկորսնցուց իր սիրունութիւնը։

—Իսկ իր երկու աղջիկնե՞րը։

Քոֆման անոնց երեսը նայեցաւ զարմանքով.

—Հէ՞, ըսաւ, ի՞նչ աղջիկ։

—Այն երկու մանկամարդ աղջիկները որք Քասթէլպուքի մէջ կը բնակին... Այն գեղեցիկ Քլէռը որուն շատ անգամ կը հանդիպինք Ֆիլիբին հետ։ Եւ միւսը, նմանապէս գեղեցիկ, այլ որուն դէմքը այնքան տարօրինապէս ճերմակ է որ կենդանի մեռեալ մըն է կարծես և զոր հանքագործները Տժգոյն Տիկինը կ'անուանեն։ Այս երկու աղջիկները Պ. Ֆիլիբի քոյրե՞րն են։

—Յայտնի է որ երկար ատենէ ի վեր չէք գտնուիր Էկլիսէնթի մէջ։ Անոնք որբուհիներ են զոր Պ. Պարթոլի իր ծննդավայր Քորսիքայէն բերել տուաւ և զորս իր քովը կը պահէ իր աղջիկներուն պէս... բայց, մի՛ նեղանաք ըսածիս, շատ հետաքրքիր մարդիկ էք։

—Ներեցէք, հայր Քոֆման։ Պ. Պարթոլի նկատմամբ մեր տածած սէրն ու յարգանքն է որ կը մղեն մեզ այս հարցումներն ընելու։ Մեր օգնութեանը հասաւ՝ գործ տալով մեզի, և անգործութիւնը այնքան գէշ կ'ընէր մեզ, մանաւանդ Ժաքթէն ընկերս, որ միշտ երախտապարտ պիտի մնանք։ Անանկ չէ՞, Ժաքթէն։

Խոշոր մարդը չպատասխանեց, այլ հաստատեց մոլեգին ակնարկ մը արձկելով Բերսիլարին։

Չհամարձակեցան այլ եւս ուղղել իրենց հարցումներն ծերունի Քոֆմանի։

Բայց երբ մինակ մնացին, քանի մը խորհրդածութիւններ փոխանակեցին։

Բերսիլար ամփոփեց զանոնք.

—Տ'Էռիպօ ճարտարագէտը սպանուեցաւ 1872 մարտին, հանրապետութեան դատախազին տուած պարահանդէսին երթալու պահուն... Պեռնար, սպանիչը, ձերբակալուեցաւ նոյն գիշերը, և իր ձերբակալումէն գրեթէ երեք շաբաթ ետքը եղեռնադատ ատենին ներկայացաւ։ Անպարտ արձակումէն ետք, Ամերիկա գնաց. թուականները շատ լաւ կը յարմարին։ Ճի՛շդ է։

—Օ՛հ, կը յիշեմ։

—Պարթոլի և Պեռնար միեւնոյն անձն են... ես եմ ըսողը։

—Իմ ուզածս ալ ատ է։

—Կը խոստովանի՞ս սակայն թէ ենթադրութիւններ կան։

—Այո, ստուգութիւնը կը պակսի։

—Կը յուսա՞ս։

—Վստահ եմ։ Ստուգութիւնը պիտի գայ, կարծածէդ աւելի շուտ։

Եւ բարեկամաբար բռնելով անոր բազուկը, ժպտելով մը որ ծամածռումի կը նմանէր.

—Եւ այն ատեն, ծերուկ Ժաքթէնս, կրնաս ա՛լ առտուընէ մինչեւ իրիկուն չաշխատիլ, և ուզածդ ուտել...

—Ուտելը բան մը չէ։

—Խմել։

—Կեանքը ատ է... քիչ մը խմելը աղէկ է, իսկ շատ խմելը սքանչելի։

Յաջորդ օրերը, բան մը չկրցան երեւան հանել իրենց տարակոյսները վանելու։

—Դիւրին չէ, կ'ըսէր Բերսիլար, մանաւանդ որ չենք ուզեր մեր խորհուրդները երեւան հանել, բայց համբերութիւն...

Կոչում ընելով իրենց յիշատակներուն, վերջապէս կազմած էին զանազան դարձուածքները փորձ տ'Էռիպօի սպանման։

—Ա՛հ, եթէ սա Պեռնարը ճանչցող մէկու մը պատահէինք, ինչպէս հարցաքննիչ դատաւոր Պ. տը Մոնթէկլոնը, կամ ընդհանուր դատախազ Պ. Միշըլիէն, կամ միայն հայր Մանիֆիքան, բանտապահը։ Թերեւս անոնք ալ յիշէին, եթէ առիթը ներկայացնէինք անոնց Պ. Պարթոլին տեսնելու...

Եւ խօսքն ընդմիջելով կրկնեց.

—Ոչ, դիւրին բան չէ հարստութիւն մը շահիլը՝ մինչեւ մահ հանգարտ ըլլալու համար։

—Պ. Միշըլիէ հեռու գացեր է... Պ. տը Մոնթէկլոն հաւանօրէն հանգիստի կոչուած է... հայր Մանիֆիքան մեռած է։

—Ի՛նչպէս ըսել։

Եւ այն ատեն կը յուսահատէին։ Յանկարծ լոյս մը առին որ, ըստ երեւոյթին իրենց համար անտարբեր, ճշմարտութեան ճամբուն վրայ պիտի տանէր զիրենք սակայն։

Քոֆմանէն առին այդ լուրը։

—Պ. Ժան Պարթոլին պիտի ամուսնանայ։

—Որո՞ւ հետ։

—Երկու որբ աղջիկներէն մէկուն հետ։

Բերսիլար ու Ժաքթէն բնաւ կարեւորութիւն չպիտի տային այս լուրին, երբ Բերսիլար անփութօրէն հարցուց.

—Այդ աղջիկներուն անունները ի՞նչ են։

—Ինչպէս որ գիտէք, Քլէռ և Տիան։

—Իրենց ընտանեկան անունը բսել կուզեմ։

—Քլէռ և Տիան տ'Էռիպօ։

Բերսիլար և Ժաքթէն սարսռացին։

Իրարու երես նայեցան։

Բառ մը չաւելցուցին և պատրուակով մը բաժնուեցան Քոֆմանէն, առանձին մնալու համար։

—Է՛յ, լսեցի՞ր, հարցուց Բերսիլար։

—Կը խոստովանիմ որ քիչ մը կը տարակուսէի հակառակ քու խոստումիդ...

—Եւ հիմակ ալ չե՞ս տարակուսիր։

—Ոչ։

—Ասիկա ապացոյց մըն է, կ'ըսէր երկարահասակը, մեծ բազուկները շարժելով, տ'Էռիպօ՝ կամուրջներու եւ խճուղիներու ճարտարագէտին այն անունն է որ 1872 սպանուեցաւ Պեռնարէն։ Կը յիշեմ որ բանտէն ելլելուս լսեցի թէ զաւակներ ունէր եւ թէ հայրն սպանուելով, մայրը մեռնելով... տղաքները երեսի վրայ կը մնային...

—Եւ ի՞նչ կը հետեւցունես։

—Թէ Պեռնար հարստանալէ ետք քովը առած է զանոնք, վասն զի խղճի խայթ ունի և կուզէ իր ոճիրը քաւել։

Ժաքթէն Բերսիլարին նայեցաւ զարմացմամբ։

—Եւ ես որ միշտ ապուշ մըն էի կարծած քեզի։

—Շնորհակալ եմ։ Բայց հոգս չէ։ Հարստութեան ճամբուն վրայ ենք...

—Մինակ, ամեն բան չես մտածեր։

—Ի՞նչ բան մոռցայ։

—Չես մտածեր թէ անկարելի է որ Պեռնար կամ Պ. Պարթոլի, ինչպէս որ կուզես, միտքէն անցունէ կարգուիլ իր սպանած մարդուն մէկ աղջկանը հետ...

Բերսիլար չպատասխանեց։

Առարկութիւնը կարեւոր էր, և քիչ մը շփոթած երեւցաւ Բերսիլար։

—Հրէշային բան կ'ըլլայ, աւելցուց Ժաքթէն։

Բերսիլար երերցուց իր գլուխը, որ կը գտնուէր արագիլի վիզի չափ երկար պարանոցի մը վրայ։

Եւ վճռապէս.

—Հրէշային բան կ'ըլլայ, լաւ, բայց զօրաւոր բան կ'ըլլայ։

—Թերեւս։

—Հիմակ, մեզ կը մնայ մեծ հարուած մը տալ... վերջինը... և եթէ սխալած ըլլանք, կրնանք ուրիշ տեղ երթալ գործ փնտռել։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1/13 ՕԳՈՍՏ. 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐԱՑ ԲԱԺԻՆԸ ՊՈԼՍՈՅ ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

Հայ մը, որ կարեւոր շինութիւն մը ի գլուխ հանած է, երկրաշարժի առթիւ հայ արհեստաւորաց վիճակին վրայ խօսելով, անցեալ օր հետեւեալ դիտողութիւնը կ'ընէր մեզ. —

«Երբ այս շինութեան ձեռնարկեցի, հաշուելով թէ միայն Համամճիներուն (այսինքն՝ հիմերն և պատերն հիւսող որմնադիրներուն) 3-4,000 ոսկւոյ չափ գումար մը պիտի վճարուի, փափաքեցայ որ միայն երկրացիներուն մնայ այս շահ, մանաւանդ Պոլսեցի արհեստաւորներուն, և ճարտարապետիս ըսի որ իտալացի կամ ուրիշ մարդ չբերէ։ Ճարտարապետը պայման դրաւ միայն որ գործաւարն իտալացի մ'ըլլայ, որ օրական երկու մէճիտիէ կը ստանար, և խոքէն փոխանակ որ աւելի կ'արժէր մարդն, այնքան լաւ կը հասկնար արհեստէն, և այնքան ուշադիր էր որ բանուորները լաւ աշխատին և ժամանակ չկորսնցնեն։ Իտալացի գործաւարն առջի օրէն յայտարարեց թէ միայն Պոլսեցիներով չի կրնար աշխատիլ, և նախամեծար կը սեպէ հրաժարիլ հսկողութեան պաշտօնէն։ Որոշեցի որմնադիրներուն կէս մէկ քառորդն իտալացի և յոյն արհեստաւորներէն առնուլ։ Գործաւարը կ'ըսէր թէ Պոլսեցիք հիմ դնել բաւական աղէկ գիտեն, այն է՝ չղալխով քար հիւսել, բայց երբ կ'ուզէ գայ աղիւսով պատ հիւսելու, ճշգութիւնը կը կորսնցնեն։ Ես կը հերքէի իր յունախտութիւն, զոր կը վերագրէի արհեստական հակառակութեան։ Շաբաթ օր մը իտալացին խնդրեց որ երկուշաբթի կանուխ գործին գլուխը գտնուիմ, զի նոյն օր պիտի սկսին շէնքին ոտքերը դնելու։ Շէնքին մէկ ծայրին սկսուելիք ոտքն յանձնեց չորս եւրոպացի վարպետի, և հակառակ ծայրին սկսուելիք ուրիշ ոտք մը յանձնեց Պոլսեցի չորս վարպետի, և առաջարկեց ինձ բաղդատութիւնն հետեւեալ առաւօտ միասնաբար կատարել։ Տեսանք որ չորս իտալացիք և Յոյնք մէկ օրուան մէջ շէնքին մէկ ոտքը բարձրացուցեր են 2 մետր 75 սանդ., և հարթաչափի (սուլուքի) փորձով գիտցինք որ քառակուսի պատին իւրաքանչիւր երեսն ո՛չ իսկ հազարորդամետր մը ծռութիւն ունի։ Պոլսեցի մերայնոց շինած ոտքին գալով, տեսանք որ՝ ոտքին ձեւն ու համեմատութիւնները նոյն ըլլալով՝ չորս վարպետներն հիւսեր են միայն մէկ մետր 95 սանտիմ, և պատին չորս երեսներէն երեքը ծուռ են քանի մը սանտիմետրի չափ։ Ասոր վրայ, շէնքին ապահովութեան, տոկունութեան, ինչպէս և շինութեան ծախուց խնայութեան համար, ստիպուեցայ իրաւունք տալ իտալացի վարպետին։ Պոլսեցիներուն շինածը քակել տուի, և որմնադիրներուն մեծագոյն մասն Եւրոպացիներէն առի։ Շինութեան գործն երկար տեւեց, և հակառակ իմ նախկին ռահմային զգացումներուս, փորձով գիտցի որ իտալացի և յոյն արհեստաւորներ մեր համազգային արհեստաւորներէ թէ՝ աւելի վարպետ են և թէ աւելի կանոնաւորապէս կ'աշխատին, առանց ժամանակ կորսնցնելու։ Նոյն իսկ քուրդ [illegible] տեսայ որ աւելի ընդհատ և տոկուն կերպիւ կ'աշխատին, օրական մէկ-երկու ղրշ. պակասով ալ կը շատանան, և աւելի երախտագիտութիւն կը ցուցնեն, աղօթքով և օրհնութեամբ կ'առնուն ձեռ առած դրամը։

«Կը տեսնէ՞ք սա սանդուխը, (ցոյց տալով նուրբ ատաղձէ մեծ սանդուխ մը երկճղի, որ գետնայարկը վերի յարկին հետ կը միացնէ պատուհանագիտական ոճով մը։) իտալացի մը իր որդւոյն և երկու աշկերտներուն հետ շինեց զայն 120 ոսկւոյ, երկու ամսոյ միջոցին, առանց ինձմէ, մինչ հայ արհեստաւորներ քառասուն ոսկւոյ յանձնառու եղած էին շինել։ Բայց ինձ պէտք եղածն 120 ոսկինոց սանդուխ մ'էր, և տեսայ որ իտալացին միայն կրնար շինել զայն։ Եւրոպայի ճարտարագէտներ չափեցին, և սանդուխը մը անգամ տարբերութիւն չգտան կորութեան, բարձրութեան, լայնութեան դանազան չափերուն մէջ։

«Թէպէտ հայ մամուլը շատ մը բաներ կը գրէ բնիկ արհեստաւորները պաշտպանելու պէտքին վրայ, բայց ատոնց գլուխը պէտք է խօթել որ նախ աղէկ մը սորվին իրենց արհեստն, և յետոյ, պարկեշտօրէն աշխատին, առանց ժամանակ կորսնցնելու և առանց մարդ խաբելու։»

* *

Որչափ ալ անհաճոյ ըլլան այս դիտողութիւնք, քանի որ փորձառական իրողութեան մը վրայ հիմնուած են, և խօսողին զգացումներն ալ երկբայելի չեն բնաւ, կ'արժէր հիւրընկալել զանոնք մեր սիւնակներուն մէջ, որպէս զի գլխաւոր շահակիցներն, հայ արհեստաւորներն, իմանան թէ իրենց նկատմամբ տիրող կարծիքներն ո՛ր տեղուանք կը գտնեն օրուան այս ժամուն։

Սա եւս իրողութիւն մ'է որ ո՛չ միայն այս պատուական մարդուն կառուցած շէնքին մէջ, այլ և երեւելի Հայերու կամ հայ մարմիններու ձեռամբ մայրաքաղաքիս ամենէն յարգի կողմերը կառուցուած շինութեանց մէջ, հայ արհեստաւորներու և բանուորներու համեմատութիւնը, վերջին տարիներս, զգալի կերպիւ պակսած է բաղդատմամբ առջի տարիներու։ Հարկաւ չէր կրնար ըսուիլ թէ այն հայ մարդիկ կամ մարմինք օտարամոլ եղած էին յանկարծ։ Բա՛ն մը կայ ուրեմն որուն վրայ կ'արժէ խորհիլ։

Յայտնի է թէ այս արհեստաւորք իրենց արհեստը Պոլսոյ մէջ չէին կրնար կատարելագործել։ Հոն ո՛չ դպրոց տեսած կրնան ըլլալ, ո՛չ ալ դպրոցէ ելած վարպետներու աշակերտած։ Ինչ որ սորված են, Պոլսոյ շնորհիւն է, այսինքն՝ կա՛մ Պոլսոյ մէջ, կամ Պոլսէ գացած վարպետներէ։ Արդ, հին ժամանակներն հայ ճարտարապետներ եւրոպացի վարպետներ կը բերէին իրենց Պոլսեցի բանուորներուն արհեստ սորվեցնելու համար։ Սերվերեան ամիրային շինուածական զանազան արուեստներու համար (քանդակագործութիւն, ատաղձագործութիւն, գաճագործութիւն, քարակոփութիւն, ներկարարութիւն, ևն.) իտալացի և ֆրանսացի վարպետներ բերել տուեր է, զորս մէ կողմէ կ'աշխատցնէ եղեր իր սոսնձնած պետական շինութեանց մէջ, և միւս կողմէ մասնաւոր սենեակներ յատկացուցած ըլլալով, արհեստ սորվեցնել կուտայ եղեր Պոլսեցի աշկերտներու, որոց կարդալ գրել և հաշուելն ալ ինք սորվեցնել տուեր է արդէն։ Սերվերեան ամիրային ձեռքին տակ հետեւապէս բաւական հայ վարպետներ պատրաստուեր են։ Ճարտարապետ Կարապետ պէյն ալ մարդ հասցուցեր է Եւրոպացիներու ձեռամբ։ Իր որդիքը, Նիկողոս պէյն, Յակոբ պէյն և Սարգիս պէյն Եւրոպա ղրկելով, և ճարտարապետութեան յատկապէս պատրաստելով, վարպետներու ամենէն աղէկները տուաւ հայ արհեստաւորութեան։ Բայց ի՛նչ օգուտ որ Նիկողոս պէյ և Յակոբ պէյ կեանք չունեցան, իրենց վրայ դրուած յոյսեր չպսակեցան, Խօրատեք Մինասի նման բնական հանճարներ արտադրող ցեղ մը զուրկ մնաց եւրոպական արուեստագիտութենէ, և այն հին աւանդութիւնք երկար ժամանակ ընդհատուելով, ո՛չ հին վարպետներուն թիւն աւելցաւ, ո՛չ ալ նոր վարպետներ հասցնելու պատեհութիւն եղաւ։ Օրինակի համար, Բէժճաճեան Արդիկ պէյի նման նուրբ ատաղձագործութեան վարպետ մը և անոր գործարանին նման արհեստ սորվելիք տեղ մը այլ եւս չերեւցաւ մերիններուն մէջ։ Այսօր Սարգիս պէյ անբաղդատելի արուեստագէտ մ'է։ Բայց շէնքին լաւութիւնը նոյնքան կախում ունի ճարտարապետէն որքան [illegible] ուսմունքէն և ձեռնհասութենէն։ Այս տարրն աւա մեծապէս կը պակսի մեզ։

Միւս կողմէ, հասկցուեցաւ որ անհատական շէնքեր, մասնաւորաց բնակարաններ, պետական մեծ հաստատութեանց պէս չեն կրնար շինուիլ. թէ ուրիշ ոճ, ուրիշ հաշիւ, ուրիշ կարգադրութիւն պէտք են, եւ մայրաքաղաքիս մեծամեծ հրդեհներէն ետքն երբ տեղւոյն միջոցներ ի նորոյ շինելու ձեռնարկեցաւ, իտալացի, Ֆրանսացի և յոյն վարպետներ բազմութեամբ եկան Կ. Պոլիս, մրցելու մերիններուն դէմ։ Այս մրցման մէջ մեր բոլոր համակրանք թէեւ մերիններուն կողմն է, բայց բիրտ իրողութիւններ կան որոց կարելի չէ աչք գոցել. որովհետեւ շէնք շինող մարդն հանրային մտածումներէ չառաջնորդուիր, այլ անձնական շահէ, և պէտք է որ այս շահ կարենայ հաշտ երթալ հանրային զգացումներու հետ։ Մարդ ամենէն վարպետ արհեստաւորները միայն կը փնտռէ, և այն տանն միայն իր ազգակիցները կը կոչէ երբ գիտէ որ անոնցմէ աւելի վարպետներն, անոնցմէ աւելի պարկեշտները չկան։ Մարդ ատհամակիցներու սիրոյն համար կրնայ դրամ նուիրել եկեղեցիի, դպրոցի, հիւանդանոցի, սովի և երկրաշարժէ վնասուածներու, բայց անոնց գեղեցիկ աչուրներուն համար իր շէնքն ո՛չ գէշ կը շինէ ո՛չ սուղ։ Այս ճշմարտութիւնը պէտք է աղէկ մը տպաւորել մեր հայ արհեստաւորներու մտքին մէջ, և յորդորել զանոնք որ իրենց մրցակիցներն անարգելով չպատանին, այլ օրինակ առնուն անոնցմէ, քիչ շատ ուսմունք սորվին, մանաւանդ գծագրութիւն և երկրաչափութիւն, իրենց արհեստը կատարելագործեն, և ճշմարտախօսութեան, աշխատասիրութեան, ճշդապահութեան, կանոնաւորութեան նոր սովորոյթներ ստանան, թողլով [illegible], [illegible] հին սորմելի ունակութիւնները, որք յարմար զէնքեր չեն օտար մրցումը վանելու։ Բ. Ք.

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ ՄԷՋ

Սամաթիոյ Թաղային Նպաստամատոյց մարմինը, նախագահութեամբ Համբակ Սրբազանի, այժմ կը բաշխէ օրական 650 քաշ հաց։ Քաղաքապետութեան կեդրոնական յանձնաժողովը, փափաքելով աւելի հիմնական նպաստ մ'ընծայել (բնակարաններու նորոգում, ևն), առ այժմ պակսեցուցած կամ բոլորովին դադրեցուցած է օրական բաշխուած հացին քանակութիւնը։ Սամաթիոյ եկեղեցւոյն և վարժարաններուն շէնքն ու կալուածները կը կարօտին 300 ոսկւոյ նորոգման մը, և մի քանի կրպակներու բոլորովին փլչելուն պատճառաւ, տարեկան հասոյթին մնացը տասն ոսկին չանցնիր։ Այս մասին Սամաթիա շատ աւելի բախտաւոր է քան Մայր-Եկեղեցւոյ թաղը։ Բայց Սամաթիոյ դպրոցական խնամատարութեան արդէն ունեցած 120 ոսկւոյ տարեկան բացը Սանուց ընկերութեան դադարմամբ բարձրացած է 200 ոսկւոյ։ Աւելի մեծ մասը այն է որ տեղւոյն բարեկեցիկ ազգայինք բուն մեծ մասին երկրաշարժի պատճառաւ չուած են Սամաթիայէ, և կը վախցուի որ դպրոցական գործին ասոնց աջակցութիւնն ալ կրնայ նուազիլ։ Այս պայմանաց մէջ, դպրոցական խնամատարութեան հիմնական փոփոխումներ ընել կը խորհուի, պարզ նախակրթարանի յայտագիր մ'ընդունելով, և ինչպէս ծանուցինք, առ այժմ այդպիսի դասատուներուն ճամբայ տրուած է, մինչեւ յուլիս 15 անոնց ամսականը վճարուելով, նմանապէս միայն պաշտօնեաներէն (երկրորդական դասատու, վարժուհի, ու տնտես) հինգ հոգի արձակուած են։ Աստուածածնէն ետքը դպրոցները պիտի բացուին, որք բարեբախտաբար անդործածելի չեն Մայր-Վարժարանին նման, ուր արկածեալ ընտանիքներ կը բնակին այժմ։

Արդէն ծանուցուեցաւ թէ անգլ. հիւպատոս Պ. Բէնչէ, փաստաբան Տրդ. Միքէլ և վաճառական Պ. Ուիթոլ բաղկացեալ նպաստամատոյց մարմին մը պիտի բաշխէ անգլ. հպատակներու կողմէ եղած նպաստներն։ Ըստ այսմ, Պ. Ուիթոլի ձեռամբ Սամաթիոյ արկածեալներուն մարդասիրաբար ղրկուած է տասն հազար ութ հարիւր օխայի հացագրամ, որ կը բաշխուի Սամաթիոյ թաղային նպաստամատոյց մարմնոյն միջոցաւ։

Երեկ և այս առաւօտ քաղաքապետութեան պաշտօնեաներ Սամաթիոյ մէջ և այլուր փողոցներու ծայրը կեցած արհեստական թէզգէրէ կը հարցունէին բանուորի ձեւ ունեցող մարդոց։ Թէպէտ Տէրութիւնն այս պահուս ձրիաբար թէզգէրէ կուտայ ամեն կարգի բանուորներուն, որոց մեծ պէտք կայ, բայց այս պաշտօնեայք կ'ըսեն թէ դիտուած է որ շատ մը մարդիկ որք ո՛չ որմնադիր են, ո՛չ հիւսն, պարագաներէն օգտուելով շէնքերու մէջ աշխատելու կ'երթան առանց թէզգէրէի։ Բայց երբ կօշկակարի անգործ աշկերտ մը, կամ վաճառատունէ ճամբուած սպասաւոր մը հիւսնութիւն կամ որմնադրութիւն ընէ օրական 20—25 գրուշ առնելու համար, ի՞նչ պիտի խեղճ շէնք մը կը շինուի։ Ուստի, կառավարութիւնը կը պահանջէ որ արհեստէն եղողները միայն աշխատին շինութեանց մէջ, և այնպիսեաց համար ամեն դիւրութիւնք կը տրուին երկրաշարժէն ի վեր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՃԱՊՈՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ Լոնտոնէ եկած երկու հեռագրեր ծանուցին Ճափոնցիներուն կրած մասնակի ձախողումները։ Ճափոնցիք, ծովու վրայ իրենց յաջողութեամբ քաջալերուած, ուզեցին Քորէայի ծոցէն (Դեղին ծով) անդին անցնիլ, Բէչիլիի ծովախորշը մտնել, զարնելու համար Թիէն-Ցին քաղաքն և Թագուի բերդերն, որք Բեքինի ճամբան կը պաշտպանեն։ Իրենց նաւատորմով յարձակեր են Վէյ-Հայ-Վէյ քաղաքին վրայ, բայց ետ մղուեր են, և հիմակ ուրիշ կողմէ մը յարձակելու կը պատրաստուին եղեր։ Յարձակեր են Բորդ Արթուրի վրայ, որ Չինացւոց պատերազմական նաւահանգիստն է, բայց չեն յաջողեր գրաւել։ Վէյ-Հայ-Վէյ կը գտնուի այն թերակղզւոյն վրայ որ Բէչիլիի ծովախորշը կը բաժնէ Դեղին ծովէն, Քորէայի դիմացի եզերքին վրայ։

—Շանկայէ օգոստ. 6 թուով կը հեռագրուի առ Թայմզ. — Փոխարքայ Լի-Հունկ-Չանկ կը կարծէ թէ Անգլիա հատուցում պիտի պահանջէ ամեն անոնց պարագայներուն համար որք կորան Քոշինկ շոգենաւուն հետ, նաեւ նոյն շոգենաւին և անոր ապրանքին տէրերուն համար, զի պատերազմի յայտարարութենէն առաջ Ճափոնցիներուն փճացուցած այս շոգենաւ անգլ. դրօշի տակ կը գտնուէր։ Փոխարքայն կը կարծէ թէ Չինաստան այս պատճառաւ Ճափոնէն 3½ միլիոն տոլար ընդունելու իրաւունք ունի։

—Դանիոյ կառավարութիւնը կը խնդրէ արձակումն Միւլէնշդէտ անուն դանիական հպատակի մը, որ կը ծառայէր Չօ-Բէ-Վանկ անուն չինական լրաբեր մարտանաւին, երբ Ճափոնցիք գրաւեցին այն նաւ Յուլիս 25ի ճակատամարտին մէջ։

—Փոխարքայ Լի-Հունկ-Չանկ օգս. 5ին անձնական նամակ մը ղրկեց պատերազմի պատճառաւ հրաժարող ճափոնական դեսպանին, ցաւ յայտնելով որ չինացի զինուորութիւնն այն ատեն մոռցած է իր պարտականութիւնները որ յանդգնած է յարձակիլ Ն. Վսեմութեան և ճափոնական դեսպանատան պաշտօնէութեան վրայ։ Փոխարքայն ծանոյց թէ անկարգ զինուորները պիտի պատժուին անվրէպ։

—Չինու կառավարութիւնը պատերազմական գործի յատկացուց չինական ամեն շոգենաւ որ ծովու կրնայ դիմանալ, և հրամայեց որ նաւային վարժարանաց բարձրագոյն կարգերուն աշակերտներն և առեւտրական նաւերուն ամեն կարող նաւաստիները պարտաւորուին մտնել մարտանաւերը։

—Բեքինի ամերիկեան դեսպան Պ. Տէնպայ որ արձակուրդ կը վայելէր, պատերազմի լուրին վրայ Նիւ Եորքէ մեկնեցաւ Սան Ֆրանչիսկօ, ուստից շոգենաւ նստելով Բեքին պիտի երթայ ընդփոյթ։

— Ֆրանսայի կառավարութիւնը կը խորհի եղեր Տէրութեանց հաւաքական միջամտութեամբ կասեցնել Չինու և Ճափոնի պատերազմը։ Ֆրանսա բոլորովին անշահախնդիր չէ այս գործի մէջ, զի այս պատերազմէ ֆրանսական շահեր ալ կրնան վնասուիլ։ Տէրութեանց միջամտութեան հիմը պիտի ըլլայ «Քորէայի անկախութեան և ներքին ինքնավարութեան ապահովութիւնն», այսինքն՝ ո՛չ Չին ո՛չ Ճափոն խառնուին Քորէայի գործերուն, որ կառավարուի իբրեւ ինքնուրոյն երկիր։ Որովհետեւ Ճափոն ինք եւս կ'ուզէ Չինացիներուն ոտքը կտրել Քորէայէն, այս առաջարկ անընդունելի չըլլար նաեւ Ճափոնի։ Խնդրելի լաւն այն է միայն որ Չին և Ճափոն իրենց զօրքերն ու մարտանաւերը քաշեն Քորէայէն։

— [illegible] անուն անգլ. շոգենաւուն (Փանատա-Խաղաղական գիծին), որ կը կարծուի թէ Չինացիներուն ռազմանիւթ կը տանի գաղտագողի, Շանկայի նաւահանգստին բերանն ատաղի վրայ խրեցաւ։ Չին և Ճափոն առեւտրական շոգենաւեր սպառազինելով արձակեցին մօտակայ ծովերու վրայ, բռնելու համար այն նաւեր որք ռազմանիւթ կը տանին երկու կողմերէն միոյն կամ միւսին։ Նոյն իսկ չէզոք դրօշի տակ ռազմանիւթ փոխադրող ամեն նաւ ենթակայ է հակառակ կողմէն գրաւուելու։ Ո՛չ Չին ո՛չ Ճափոն չեն ստորագրած Փարիզի պայմանադրութիւնն, որուն համեմատ պատերազմի ժամանակ գրաւուելէ զերծ են այն նաւեր որք չէզոք դրօշի տակ հասարակ ապրանք կը փոխադրեն, և ոչ թէ պատերազմական նիւթ։ Հետեւապէս, Չին և Ճափոն առեւտրական նաւեր գրաւելու մասին աւելի ընդարձակ կերպիւ պիտի կրնան գործել, յորմէ անհամար խնդիրներ կրնան ծագիլ։

— Փոխարքայ Լի-Հունկ-Չանկ ի Թիէն-Ցին աչքէ անցուց նոր զօրքերն որք ներսերէն եկած են Ճափոն ղրկուելու համար։ Դիտուեցաւ որ փոխարքայն այս անգամ չէր հագած իր դեղին համազգեստն, յորմէ հասկցուեցաւ որ արդարեւ շնորհազուրկ եղած է մասամբ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ, կ'ըսէ Պերլինէ հեռագիր մը, 10,000 մարք նուիրած է, 5,000ը Կ. Պոլսոյ երկրաշարժէն վնասուողներուն համար, 5,000ն ալ Կ. Պոլսոյ գերմանական դպրոցին համար։

Ի ՌՈՒՍԻԱ. —Շաբաթ աւուր թուով ծանուցինք Ցարին աղջկան Քսենիա մեծ-դքսուհւոյն կառքէն վար իյնալուն և թեթեւապէս վիրաւորուելուն արկածը։ Այս դէպք տեղի ունեցաւ երբ իր առաջին պտոյտը կ'ընէր ամուսնանալէն ի վեր։ Փեսայն (ինչպէս գիտեն ընթերցողք) Կաւկասիոյ նախկին կուսակալ և արքի Ցարին հօրեղբայր Միխայէլ մեծ-դքսին կրտսեր որդին Ալեքսանդրն է, 28 տարեկան, ինն տարու աւելի մեծ քան Քսենիա իշխանուհին, նաւապետ արքունի նաւատորմի, բարձրահասակ, աղուոր, բարեկիրթ և ազնուասիրտ երիտասարդ մը։ Հարսնիքին պարագայից վրայ վերջին սուրհանդակաւ առնուած տեղեկութիւններէն կ'երեւի թէ անցեալ երկուշաբթի միջօրէէն երեք ժամ ետքը տեղի ունեցած է հանդէսը Բեդերհոֆի կայսերական պալատներէն մեծագոյնին մէջ, Նեվայի գետաբերանը կառուցուած, Փեդերսպուրկէ 20 մղոն հեռի։ Նախարարներ, դեսպաններ, պաշտօնականներ, ընդամենայն 2,000 հրաւիրեալք յատուկ կառախմբերով հոն գացին, և իրենց դիրքին համապատասխան տեղեր իջեւանեցան զանազան պալատներու մէջ։ Հարսին արդուզարդը լմննալուն պէս պալատական տիկնաց ձեռամբ, փեսայն առաջնորդուեցաւ կայսերական ներքնասրահներն, և 21 թնդանօթից արձակմամբ թափորն սկսաւ դուրս ելնել ներքին սենեակներէն։ Ամենէն առաջ, արքունեաց պաշտօնեայք, խոնարհագոյնէն ցբարձրագոյնը։ Պալատական ամենամեծ պաշտօնեաներէն ետքը կուգային Ցարն և Ցարուհին, զօրապետներով և ծովակալներով շրջապատուած, ապա Յունաստանի Թագուհին, կայսերական գերդաստանի անդամք և ազգականք, փեսային քոյր Անաստասիա մեծ-դքսուհին, Կալլէսի իշխանուհին, Ցարեւիչին և Դանիոյ գահաժառանգին հետ, 18 մեծ-դուքսեր և հինգ մեծ-դքսուհիներ։ Ապա կուգային փեսայն և հարսն, որ չքնաղ էր իր մոյգ ծիրանի թաւշեայ շրջազգեստով (սպիտակ ժանեակներով) և ադամանդեայ պսակով, փեսայն ալ նաւային համազգեստով։ Հրաւիրելոց բազմութիւնը գետնամած խոնարհումով մը կ'ողջունէր կայսերական գերդաստանն։ Ապա կուգային ուրիշ ինն մեծ-դուքսեր և ութ մեծ-դքսուհիներ և իշխանուհիներ, ընդ որս Կալլէսի իշխանին երկու աղջիկներն, ապա տասնեակ թիւ մը պատուակալ տիկնաց և պետական պաշտօնատարաց։

Պսակն օրթոտոքս եկեղեցւոյ արարողութեամբ կատարեցաւ։ Մատանիները խորանին վրայ դրուած էին ոսկեայ ափսէներուն մէջ օրհնուելու համար, և մեծ դքսեր յաջորդաբար հարսին և փեսին գլխուն վրայ բռնեցին ամուսնական պսակները։ Գոհաբանական շարականին երգուած պահուն 101 թնդանօթներ արձակեցան։ Որովհետեւ այս արքայական մատուռ համեմատաբար փոքր է անանկ մեծ հանդէսի մը համար, հիւրերէն շատեր թափօրը դիտելով շատացան։ Ժամ 6ին կայսրը տուաւ մեծ հացկերոյթ, որուն դեսպանք եւս գտնուեցան։ Բաժակները կ'ողջունուէին թնդանօթից արձակմամբ և փողահարութեամբ։ Սեղանին վրայ հրամցուած ձուկին համար միայն չորս հարիւր անգլ. ոսկի ծախք եղած էր։ Խավեարի համբաւաւոր ձուկերէն յիսուն հատ խոշոր ձուկ ողջ բերուած էր Վոլկայի և Կասպից ծովու հռչակաւոր ձկնարաններէն։ Ժամ 9ին, փառաւոր նուագահանդէս, յետ որոյ հարսն և փեսայն գացին քանի մը մղոն հեռի Ռոբշայի դղեակը։ Գիշերն սքանչելի լուսավառութիւն Բեդերհոֆի պալատներուն և արքունի պարտէզներուն մէջ, և հրախաղութիւնք ամենուրեք։ Փեդերսպուրկ հանդիսական երեւոյթ առած էր բոլոր օրն ու գիշերը։

Աւելի մեծահանդէս պիտի ըլլայ Ցարեւիչին հարսնիքը, նախ անոր համար որ գահաժառանգ է, և երկրորդ անոր համար որ հարսը դուրսէն պիտի գայ, (Գերմանիայէն)։ Երբ հարսը դուրսէն ըլլայ, Ռուսիոյ արքունիքն հանդէսն աւելի փառաւոր կ'ընէ միշտ։

ԱԶԴ

ԼԸՔԼԸ և ԸՆԿ. Ժամագործարանին կեդրոնատեղին ի Շօ-տը-Ֆօն (Զուիցերիա), քառասուն տարիէ ի վեր այնքան նպաստաւորապէս ծանօթ, որուն ժամացոյցներն Արեւելքի մէջ այնքան գնահատուած են ամենուրեք, փոխադրուած է ի վաճառատուն

Օրոսդի Պաք և Ընկերութիւն
Էօմէր Էֆէնտի խան ի Պոլիս

Ամեն տեսակի հարուստ մթերք. շուտափոյթ կատարումն ամեն յանձնարարութեանց։ 1081 22—26

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 12 օգոստ. — Նախագահ Պ. Բէրիէ վաղը պիտի ընդունի պատուիրակները Քոնկոյի վիրաբերեալ բանակցութեանց համար։ Թա՛ն կ'ըսէ թէ այս բանակցութիւնք եզրակացութեան մը պիտի կրնայ յանգիլ այս անգամ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Հոս, օգոստ. 5—11, 156 վարակեալ հնտախտ, 101 մեռեալ. 10 նահանգաց մէջ, յուլիս 22էն 4 օգս., 562 վարակեալ 620 մեռեալ։

ԹԱՆՃԷՐ. — Մազականի մօտերը մարոքեան ցեղեր նորէն անհանդարտութիւն կը ցուցնեն եղեր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը կը հաղորդէ մեզ թէ Գումգաբուի արկածելոց հացային նուիրած են հետեւեալ բարեսէր անձինք.

120 օխայ Իզմիրի վաճառականներէն Աւետիքեան էֆէնտի, ձեռամբ Թորոսեան Յովհաննէս էֆէնտիի։ 700' Իզմիրի փաստաբաններէն Սուքիասեան Կարապետ էֆէնտի, ձեռամբ Մուտիշեան Յովհաննէս էֆէնտիի։ 150' Բարեպաշտ ոմն, ձեռամբ Բարթող էֆ. Հինքիարպէյէնտեանի։ 200' 10 օրուան համար, օրը 20 օխա, Բարեպաշտ ոմն, ձեռամբ լուսարարապետ Արժ. Տ. Խաչատուր քահանայի։ 62½' Տիվրիկցի Մարգար Փանոսեանէ, ջրավաճառ Վախըթ-խանի։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Եւմտական ժողովին անդամ անուանուեցաւ Զէքեա էֆէնտի, նախկին Տէֆթէրտար Գաստամոնիի։ Զէքեա էֆէնտի կատարեց օրինական երդումը։

Սանիյէ Միւթեմայիզի աստիճան տրուեցաւ Մաքսային վերատեսչութեան առաջին արկղակալ Մահմուտ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Աֆիօն Գարահիսարի նախնական դատարանին առաջին քարտուղար Իզզէթ էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ Պէյլէրպէյի հիւանդանոցին վիրաբոյժներէն Ռուբէն էֆէնտիի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆՔ. — Շաբաթ օրը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպօն իր հետեւորդաց հետ Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցաւ՝ մատուցանելու այն պաշտօնագիրն որ կը վերաբերի Պ. Քազիմիր Բէրիէի՝ Հանրապետութեան նախագահ անուանուելուն։

* *

Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովը մինչեւ շաբաթ օրը հետեւեալ գումարները գանձած է ի նպաստ երկրաշարժէ վնասելոց.

Գումար նախորդ ցուցակի	2,352,978.10
Շիրքէթի Խայրիյէի տնօրէն Հիւսէյին էֆէնտի	4320
Թանթավիզատէ Խալիտ պէյ	7560
Ի Փարիզ, Պ. Ռուսէլ	450
Գումար	2,366,308.10

ԻՆՊԱՍՏ ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ. — Բարիզէն կը հաղորդեն թէ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժի արկածելոց ի նպաստ բացուած հանգանակութեան երկրորդ ցանկին գումարը հասեր է 47,775 ֆրանքի։

—Իզմիրի Նպաստամատոյց Յանձնաժողովն հեռագրական փոխանակագրով 1000 օսմ. ոսկի ղրկած է ի Կ. Պոլիս, Օսմ. կայս. Պանքային վճարուելու համար նպաստամատոյց բարձր յանձնաժողովին։

—Իզմիրի Յունաց [illegible] քաղաքին յոյն երեւելիներն հրաւիրելով անոնց հետ խորհրդակցութիւն մը ունեցեր է Հէյպէլիի աստուածաբանական վարժարանին վերաշինութեան նպաստելու համար։

—Ճարտարապետ Վասիլաքի էֆէնտի ձրիաբար հայթայթած է Ամպարլը, Քալաթարիա և Սաֆրա գիւղերու աղքատ բնակչաց տնակներուն վերաշինութեան համար հարկ եղած ատաղձը։

—Պ. Նիքօլա Զարիֆի և իր կինը 100 ոսկի նուիրած են նորոգելու համար Մեծ-Կղզիի յունական վարժարաններն որոնք վնասուած են երկրաշարժէն։

ՄԱՀ ԳԱՐԱՃԱ ՓԱՇԱՅԻ. — Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Լահէյի և Ստոքհոլմի օսմանեան դեսպան Գարաճա փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշեր մեռեր է Լահէյի մէջ։

Գարաճա փաշա, որ 68 տարեկան էր, որդին է Լահէյի օսմանեան նախկին դեսպան Քօսթաքի պէյի։ Քառասունը ութ տարի առաջ Տէրութեան ծառայութեանը մէջ մտնելով վարած է այլ և այլ պաշտօններ։ Այժմու պաշտօնը տասնչորս տարիէ ի վեր կը վարէր։ Գարաճա փաշա ունէր Օսմանիյէի ու Մէճիտիյէի երկրորդ կարգի պատուանշաններն և Իմթիազի ոսկի ու արծաթ շքադրամները։ Նոյնպէս շուէտական, հոլանտական, սպանիական, գերմանական ու իտալական պատուանշաններ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ պաշտօնատան մէջ երկրաշարժէն վնասելոց օգնելու համար կազմեալ նպաստամատոյց բարձր յանձնաժողովն որոշած է նախապէս քննել՝ օգնութեան կարօտ եղող անձանց վիճակը։ Յանձնաժողովը ցուցակներ ղրկած է թաղապետական շրջանակաց՝ նշանակելու համար անուններն այն անձանց, որք ամեն կերպով կարօտ են օգնութեան։

ԲՐՈՒՍԱ-Մուտանիայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը արտօնութիւն խնդրած է Բ. Դրանէն որ այդ գիծը մինչեւ Զիլֆլի ու Կէմլէյիկ երկարի և Էսկիշէհիր մօտէն շինուելիք ուրիշ գիծ մը միանայ Անատօլուի երկաթուղեաց գծերուն։ Այս առթիւ բանակցութիւնք կը կատարուին Բ. Դրան և Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան միջեւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՔ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Յուլիս 24ի գիշերը ժամ 6½ին Այտընի Էօտեմիշ գաւառակին մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուած է։

Յուլիս 28ին Գօնեայի Սբարթա գաւառակին մէջ հիւսիսէն հարաւ սաստիկ ցնցում մը, նոյնպէս Ատալիայի մէջ հարաւէն արեւմուտք, առանց վտանգաւոր հետեւանք մը ունենալու։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատւոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան աստիճանը նուիրած է Հազըք պէյին, նախորդ օսմ. պատուիրակ Շիքակոյի Արուեստահանդէսին, և նոյն պատուանշանի ասպետական աստիճանը՝ յիշեալ Արուեստահանդէսի օսմ. երկրորդ պատուիրակ Ֆախրի պէյին։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղն որոշած է Պատժական օրինաց մասնաւոր յօդուածին տրամադրութիւնները ի գործ դնել անոնց նկատմամբ, որք մարդահամարի տումարաց մէջ չարձանագրուածներուն և կամ Օսմանլը թէզքէրէ չունեցողներուն՝ ամուսնութեան և առուծախի (ֆէրաղ) գործողութիւնները կը կատարեն։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ ծանոյց որ գաւառաց մէջ Օսմանլը թէզքէրէները պէտք է կնքուած ըլլան Իտարէի ժողովներու կողմէ, գիտնալով որ հակառակ պարագային մէջ այդ թուղթեր իբրեւ կեղծ պիտի նկատուին։

ՅՈՒՆԱՑ ԱԶԳ. Պատրիարքը ուրբաթ օրը Պէյլէրպէյէն երթալով այցելութիւն տուաւ ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆի։ Յետոյ այցելեց նաեւ սերպիական ու հելլենական դեսպաններուն։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Էտիրնէի մէջ յուլիս 28 էն 29, քոլերաէ եօթը դէպք, որոց մին մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։ Յուլիս 29էն 30, վեց դէպք, որոց երկուքը մահացու և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

Մինչեւ յուլիս 30, Ճիսրը Մուսթաֆա փաշայի մէջ քոլերաէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

—Յուլիս 27 էն 29, Իզնիքի մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

—Էսկիշէհրի մէջ յուլիս 27 էն 29, քսանըեօթը դէպք և տասներկու մահ։

—Յուլիս 28 էն 29, Էնկիւրիի քաղաքին մէջ երկու դէպք և առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։

Սիվրիհիսար գիւղաքաղաքին մէջ յուլիս 24 էն 26, մէկ դէպք։

Գայսերիի և շրջակայ այգիներուն ու գիւղերուն մէջ տասներկու օրէ ի վեր քոլերաէ դէպք չէ պատահած։ Յուլիս 26 ին Ինճէսուի մէջ վեց դէպք և մէկ մահ։ Մունճուսընի մէջ երկու դէպք։ Յուլիս 27 ին Կէրմիր գիւղին մէջ չորս դէպք ու մէկ մահ։

—Գօնեայի մէջ յուլիս 28 ին չորս դէպք ու մէկ մահ։ Յուլիս 28 էն 29, դէպք ու մահ չէ պատահած։

Յուլիս 27 էն 28, Ագսէրայ գաւառակին մէջ երկու դէպք։ Նեվշեհրի մէջ վեց դէպք ու չորս մահ։ Յուլիս 28 էն 29, Ագսէրայի մէջ չորս դէպք ու մէկ մահ։ Նեվշեհրի մէջ չորս դէպք ու չորս մահ։

—Յուլիս 27 էն 29, Գասթեմունիի Քէնղըրի գաւառին մէջ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր, ժամ 4ին, հրդեհ ծագեցաւ ի Սկիւտար, Վանքին Պաղը, ուր երկու փայտաշէն փոքրիկ տուներ այրեցան։

Եղած վնասը 100 ոսկւոյ չափ է, Իւնիօն ընկերութեան ապահովագրուած։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան և Պէքուէթի նաւահանգստի ու քարափանց ընկերութեան միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը կարգադրելու համար չաբաթ օրը խորհրդակցութիւնք կատարուեցան Պետական Խորհուրդին մէջ։

—Մաքսային վերատեսուչ Ռաիֆ փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ մաքսային կարեւոր գործառնութեանց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարելու համար։

ՍԸՎԱԶԻ նահանգին երկրագործական նորընտիր քննիչ Նէսիպ պէյ երեք ամսոյ չափ Տրապիզոն պիտի մնայ՝ բաթաթէսի մշակութիւնը ուսուցանելու տեղւոյն երկրագործաց։ Նէսիպ պէյ ուրբաթ օրը Տրապիզոն ուղեւորեցաւ.

ՑԻՏՏԷԷՆ չաբաթ օրը Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց Թարսուս շոգենաւը, որուն մէջ կը գտնուէին 320 ուխտաւորներ։

ՍԿԻՒՏԱՐ-Գատըգէօյի ջուրի ընկերութեան Սկիւտարի կողմը մատակարարած ջուրը Քաղաքապետութեան միջոցաւ պիտի տարրալուծուի։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնը գրած է Բ. Դրան՝ որ Էնկիւրիի և Ինէօնիւի միջեւ գտնուած տեղերու համար դրուած քարանթինային պատճառաւ՝ Էնկիւրիի և Էսկիշէհրի միջեւ երկաթուղւոյ կառախմբոյ երթեւեկութիւնք օր ընդ մէջ կատարուին։

ՀԱՆՔ. — Գարասիի Վէլի Եուսուֆլար և Գըրմըզլար գիւղերուն մօտ երեւան հանուած արծաթախառն կապարի հանքին շահագործման համար մենաշնորհ տրուած է Վարդան պէյի և Եօրկի Սէվասթօբուլօ էֆէնտիի։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց Վսեմ. նախարարն առջի օրը վերստին այցելեց Համազգային Անկելանոցն և շինութիւնները փութացնելու համար հրամաններ տուաւ։ Տասնը հինգ օրէն հարիւր քսանի չափ անկեալներ պիտի կրնան պատսպարուիլ շինութիւններուն աւարտած մասերուն մէջ։

ՊԱՆԻՐ. —Թարմ և խաշար կոչուած պանիրներուն Էտիրնէէ արտածումը արգիլուած ըլլալով քոլերային պատճառաւ, այս առեւտուրով զբաղող վաճառականները խնդրագիր մը մատուցած և այդ արգելքին վերցուիլը խնդրած էին։ Առողջապահական խորհուրդը որոշեր է հարկ եղած արտօնութիւնը տալ, պայմանաւ սակայն որ Էտիրնէէն արտածուող թարմ պանիրը լաթի մէջ ու խաշերը կտաւէ տոպրակի մէջ չի փաթթուին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի զինուորական ճիւղին այս տարուան 45 շրջանաւարտներու երկուքը վարժարանին մէջ պիտի մնան մասնագէտ վիրաբոյժներ ըլլալու համար։ Մնացեալ 43ին երկուքը Ծովային Նախարարութեան զրկուած են և 41ն ալ Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցը՝ գործնական փորձեր տեսնելու համար։

—Նոյն վարժարանի քաղաքային ճիւղին շրջանաւարտներէն ութը՝ Ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ Գօնեայի, Էնկիւրիի և Էտիրնէի նահանգները զրկուած են հազար երկու հարիւրական դրուշ ամսաթոշակով։ Միւսներն ալ պիտի զրկուին հաստատուելի մաքրանոցներն և հիւանդութիւն գտնուած տեղերը։

ԴԱՑԵԱԿՆԵՐ.— Բժշկական վարժարանի մանկաբարձութեան ճիւղը դիմող կանանց քննութիւններն աւարտած ըլլալով, շրջանաւարտք վկայական ստացած են։ Մէկ քանի օրէն պիտի սկսին նոյն դասարանը յաճախել ուզողներու արձանագրական գործողութիւնք։

ՀՐՁԻԳՆԵՐ. — Քաղաքապետութիւնը գրած է Ներքին գործոց նախարարութեան, մասնաւոր օրէնք մը հաստատել այն անձանց նկատմամբ, որք իրենց կալուածներն ու գոյքերը իսկական արժէքէն աւելի կապահովագրեն և յետոյ կրակի կուտան։ Պետական Խորհուրդն, որուն յանձնուած է այդ խնդիր, որոշած է թէ մասնաւոր օրէնքի մը պէտք չկայ, որովհետեւ Պատժական Օրինաց մէջ արդէն յատուկ տրամադրութիւն մը կայ հրձիգներու նկատմամբ և պէտք է վերոյգրեալ պարագային մէջ ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դնել։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ նաւախումբ մը, որ կը բաղկանայ 18 մարտանաւերէ և ընդ հրամանատարութեամբ Սէյմուր ծովակալին, մէկ երկու օրէն Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի երթայ։

ԱՖԻՈՆ.— Մինչեւ անցեալ շաբթու Իզմիրի հրապարակը տարուած են 662 կողով աֆիոն։ Անցեալ տարի նոյն միջոցին 203 կողով տարուած էր։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Յուլիս 23էն 29, մէկ շաբթուան միջոցին մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ 221 մահեր պատահած են, որոց 122ն՝ այր և 99ը՝ կին։ Ասոնց 125ն՝ իսլամ են (63 այր, 62 կին), 88ը՝ քրիստոնեայ (53 այր, 35 կին) և 8ը՝ հրեայ (6 այր, 2 կին)։

ՄՇՈՅ նորընտիր կառավարիչ Ապտիւլ-Վէհապ փաշա իր նախորդ պաշտօնավայրէն՝ Քէնղըրիէն՝ ճամբայ ելեր է Մուշ երթալու համար։

ԷՏԻՐՆԷԻ քաղաքէն անցնող Թունճա գետին ջուրը խմուելու անյարմար ըլլալով ուրիշ տեղերէ ջուր պիտի բերուի երկաթեայ խողովակներու միջոցաւ և առ այդ 280,000 ղրուշի մօտ գումար մը պիտի ծախսուի։

ՕՐԹԱՔԷՕՅԻ մզկիթին նորոգութեան ձեռնարկուած է Էվգաֆի նախարարութեան կողմէ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ հնախոյզ Պ. Տէլէմար արտօնութիւն ստացած է Հալոզուի և Սթանքէօյի մէջ հնախուզութիւններ կատարելու։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ Պերքովիք անուն աւազակն, որ անցեալները Սէլանիկի երկաթուղւոյն երկրաչափներէ մին լեռը տարած էր, ձերբակալուեր է։

ԻԶՄԻՏԻ կողմերը՝ Քաղաքապետութեան իրաւասութեան ենթարկեալ գաւառաց ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Մահմուտ պէյը սպաննող չարագործն Հիւսէյին՝ որ Տրապիզոնի Օրտու գաւառակը փախած էր, ձերբակալուեր է։

ՎԱՆԱՅ նահանգին ոստիկանապետ Սէրվէթ պէյ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած է։

ԿԱՐՍԻ օսմանեան հիւպատոս փնդապետ Տանիալ պէյ, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՍԻՐՔԷՃԻԻ երկաթուղւոյ կայարանէն գողցուած դրամին համար ձերբակալուած անձինք Ամբաստանիչ ատենին կողմէ իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած են։

ԱԹԷՆՔԻ օսմանեան դեսպանատան երրորդ քարտուղար Թալաթ պէյ, որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր և հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կըսէ Իգտամ, հրամայած է դատաստանի ենթարկել Ակնայ գաւառակին Նաիպ ու Նախնական դատարանի Նախագահ Ֆէհմի էֆէնտին, հարցաքննիչ դատաւոր Գրիգոր էֆէնտին և ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ Հիւսէյին էֆէնտին, ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած ըլլալնուն համար։

ԻՏԱԼԱՑԻ Պ. Ալպէրթ արտօնութիւն խնդրած է Նուվէլէ Օրիօան անուն քաղաքական թերթ մը հրատարակելու համար։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատեանը վաւերացուցած է Եղեռնադատ ատենի այն վճիռն, որով Սերբօ անուն խոհարարն ի Բերա իր հօմանին ու ասոր աղջիկն սպաննած ըլլալուն համար տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր։

ԳԸՐԳԸՔԻԼԻՍԷԻ Պապա էսկի գաւառակի մէկ գիւղին մէջ Մէհմէտ անուն մարդ մը մօրն աջակցութեամբ իր կինը խեղդամահ ըրեր է։ Մէհմէտ ու մայրը ձերբակալուած են։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ մէջ առջի օրը եօթը տարեկան հայ աղջիկ մը քիչ մնաց որ երկաթուղւոյ կառախումբին տակ մնար, երբ ոսկերիչ Ստեփան աղա Մէնկէնէճեան անմիջապէս օգնութեան փութալով ազատեց զայն։

ՄԱՂՆԻՍԱՅԻ Ալաշէհր գաւառակին մէջ երաշտութեան պատճառաւ հունձքերը հարիւրին երեսուն և այգիներն ալ հարիւրին յիսուն համեմատութեամբ վնասուած են։ Ամառուան հունձքերուն մէկ մասը բոլորովին ոչնչացած է. գաւառակին ու շրջակայ մէկ քանի գիւղերուն մէջ վերջերս սաստիկ անձրեւ և խոշոր կարկուտ տեղալով պտղատու ծառերն ու արտերը մեծապէս վնասուեր են։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Վերջացող շաբթուան մէջ 3000 քիլէ կարծր ցորեն հասաւ որ գնորդ չի գտաւ տակաւին։ Ռումէլիի և Էտիրնէի տեսակներուն օխան 24-25 փարա գին կը տրուի։ 20,000 քիլէ կակուղ ցորեն հանելով, վաճառուեցաւ քիլէն 14էն 14$^3/_4$ ղրշ.ի։ Կիրքա և Ագիմա ցորեն չի հասաւ, որոցմէ պատրաստ գտնուածէն ծախուեցաւ 2000 քիլէ, 14$^3/_4$էն 15 ղրուշի։ 5000 քիլէ գարի վաճառուեցաւ 7$^1/_2$էն 8 ղրշ.ի։ Գործ չեղաւ եգիպտացորենի, հաճարի և վարսակի վրայ որոց գներն են՝ օխան 19-20, 18 և 19$^1/_2$ փարա։

Զանազան տեսակէ 1000 պարկ ալիւր հանելով, պատրաստ գտնուածին հետ մէկտեղ վաճառուեցաւ 5000 պարկ։ Ընթացիկ գործեր թեփի վրայ։ Գործ չեղաւ բնաւ լուբիայի, սիսեռի, բակլայի, սուսամի, վուշի, կանեփի, խաշխաշի և բամբակի վրայ։ Մինակ 500 պարկ կորեկ վաճառուեցաւ Եւրոպիոյ համար, օխան 60էն 62 փարայի։

Արտածելի գլխաւոր նիւթերէն 300 հակ զանազան տեսակէ թիֆթիք վաճառուեցաւ օխան 14էն 17$^1/_2$ ղրուշի, ըստ տեսակին։ Նաեւ 11 սնտուկ աֆիոն, Պալըքէսէրի, Կէյվէի, Պիլէճիկի, 117էն 122$^1/_2$ ղրուշի։ 116 սնտուկ դեղին ճեհրի Գայսերիի և Էնկիւրիի, օխան 2$^1/_4$էն 2$^3/_4$ի և 19 պարկ գայի խէժ, որուն 14ը Նիկտէ, Գալայճըքը՝ օխան 18$^1/_4$էն 20 ղրուշի և 5 պարկը Էվէրէկ 6$^5/_8$ էն 8 ղրուշի։

Ոգելից ըմպելիներէն 32 տակառ Վիէննայի ալքոլ, ընտիր տեսակէ, 41 տակառ Ուլաստօֆքա, և 34 տակառ ռուսական ուրիշ տեսակներէ, որոնք հասած էին շաբթուան մէջ, վաճառուեցան 41, 40$^1/_2$ և 42-44 օխան մէկ օսմ. ոսկիի։

Գալով գաղթաբերքերուն, 16,000 պարկ խահուէ հանելով, գնորդ գտան՝ 100 օխան 12.30էն 14.30 օսմ. ոսկիի։ 3200 պարկ Թրիէսթէի շաքար հասաւ և վաճառուեցաւ 106էն 108 ղրշ.ի, ըստ տեսակին։ 500 պարկ Ռանկունի բրինձ հասաւ և վաճառուեցաւ 104 ղրշ.էն։ Ճափոնական բրինձ ոչ հասաւ ոչ վաճառուեցաւ։

1000 սնտուկ մոմ հանելով, 500ը վաճառուեցաւ, քիլօկրամը 4$^3/_4$ ղրշ.էն։ Ընթացիկ գործեր ռուսական բէզրոլի վրայ որուն սնտուկը կ'արժէ 21$^1/_2$ ղրշ. ոսկեդրամ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Բերայի ու Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ չորեքշաբթի. 3/15 օգոստոս։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

Քօնքօրտիայի իտալական օբէռէթի նոր խումբը, որ լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ, այս գիշեր պիտի ներկայացունէ ՊՕՔԱՍ (Boccaccio)։

Աստի անտի

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՆՈՐ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Աղեքսանդրիոյ ֆրանսական Առեւտրական Սենեկի լրագիրը հրաւէր կը կարդայ ֆրանսացի ճարտարապետներուն մասնակցիլ այն մրցման որ պիտի կատարուի Գահիրէի մէջ եգիպտական հնութեանց նոր թանգարանին շինութեան համար։ Այս շինութեան պիտի ծախսուի 120,000 եգիպտական ոսկի, այսինքն երեք միլիոն հարիւր հազար ֆրանքէն քիչ մը աւելի, եւ լաւագոյն յատակաձեւը ներկայացնող ճարտարապետներուն զանազան գումարներ պիտի տրուին իբր մրցանակ։ Առաջին մրցանակն է 600 եգիպտ. ոսկի, այսինքն 15,500 ֆր.ի չափ, իսկ առաջինին յաջորդող չորս յատակաձեւերու հեղինակներուն պիտի բաժնուի 400 եգիպտ. ոսկիի կամ 10,400 ֆր.ի գումար մը։ Յատակաձեւերը պէտք է Գահիրէ ղրկուին առ առաւելն մինչեւ 1895 մարտ 1։

ՃԷՅ ԿՈՒԼՏԻ ՈՐԴԻՆ

Ամերիկացի հանգուցեալ միլիառատէրին որդին Պ. Հովուարտ Կուլտ բուռն սիրով կը սիրէր Նոր-Աշխարհի շնորհալից դերասանուհիներէն Միս Օտէթ Թիյէռը։ Ասիկա պատմուած է արդէն։ Աւասիկ այս սիրային յարաբերութեան նորագոյն երեւոյթները։ Երկու ամիս առաջ, Պ. Կուլտի ծնողքը հրաժարեցին զինքը ամեն յարաբերութիւն խզել դերասանուհիին հետ։ Երիտասարդը համակերպեցաւ, եւ բաժանումը, որքան ալ տխուր, տեղի ունեցաւ։ Հօվուարտ Կուլտ դարձաւ իր ընտանիքին քով, իսկ երիտասարդուհին որ տաղանդաւոր ու գրչի տէր աղջիկ մըն է, իր ըսփոփանքը փնտռեց միայնութեան ժամերուն սիրային վէպ մը գրելու մէջ։ Յետոյ յանկարծ մեկնեցաւ Ամերիկայէն ու Բարիզ գնաց։

Հիմայ, բարիզեան թերթ մը կ'իմանայ թէ Պ. Հօվուարտ Կուլտ՝ որուն տարփանքը աւելի սաստկացեր է եղեր այս հեռաւորութենէն, որոշեր է ինքն ալ թողուլ իր երկիրը Ֆրանսա երթալ, եւ առ ոչինչ գրելով ընտանեկան ու ընկերային ամեն նկատում՝ ամուսնանալ Միս Օտէթի հետ։

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Կիներու համար բժշկական համալսարան մը պիտի հիմնուի ի մօտոյ Փեթերսպուրկի մէջ։ Ռուս կառավարութիւնն այսու կը գոհացունէ Ռուսիոյ իգական սեռին ամենէն ջերմ բաղձանքներէն մէկը։ Այս բան կ'ապացուցանէ թէ ժամանակաւ Ռուսիոյ կրթական նախարարութեան մէջ կանանց դասին համար բարձր ուսումներու տարածման դէմ եղած հոսանքը տկարացած է։ Բրոֆէսոր Կէրի, որ 1884ին կիներու համար բժշկական վարժարան մը հիմնեց, վերջին տարիներս ի զուր ջանացած էր կառավարութիւնը համոզել ասանկ հաստատութեան մը հիմնարկութեանը համար։ Այսօր, նախարարութիւնը ինք նախաձեռնարկ եղած է և հաւանութիւնն առած է պետական խորհուրդին։ Կոմս Դելիանոֆի այս յեղակարծ արտօնութիւնը վերագրուելու է կրթական նախարարութեան օգնական Վոլքոնսքի իշխանին, ուսեալ մարդ մը, որ Շիքակոյի ցուցահանդէսին մէջ ճառ մը արտասանեց կրթութեան կարեւորութեան վրայ։

ԸՆԹԱՑՔ ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՃԿԱԽՕՍ ՀԱՅՈՑ
Երկրորդ վարժութիւն
ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Երրորդ տպագրութիւն յաւելեալ եւ բարեփոխեալ Վաւերացեալ Մաարիֆէն եւ Ազգ. Ուսմ. Խորհրդէն
ԳԻՆ 3 ԴԱՀԵԿԱՆ
Կեդրոնատեղի—Թիւ 11 Գազազներ խան, գրասենեակ ՍՄԲԱՏ ԴԱԻԹԵԱՆԻ Թիւ 59 1—10

ՍԱՂՄՈՍ ԴԱՒԹԻ։ Տպ. Մ. Փափազեանի Կրօնական պատկ. ժողովայ զգուշաւոր սրբագրութեամբն հրապարակ ելած է այս գիրք, որոյ կեդրոնատեղին է Միհրան Փափազեան [illegible], Չիւմպիւլիւ խան Թիւ 21. գինն է 4 դ. [illegible]։ գոհացուցիչ զեղչ։ Թիւ 65 1—3

ՀԵՐՊԵՐԴ ՍՐԲՆՈՐԻ կենցաղ կամ Դաստիարակութիւն, Թարգմանեալ Յ. Գ. Մ. Տպագրութիւն Յ. Մատթէոսեան, կեդրոնատեղին է Յ. Մատթէոսեան Թղթավաճառանոցը Կ. Պոլիս Ֆինճանճըլար Եօգուշու. կը վաճառուի ի գին 10 ղրշ։ 63 1—3

ՎԱՐՁՈՒ ԽԱՆՈՒԹ
Պահճէ Քաբու Եէնի Ճամի լաւ դիրքով ընդարձակ խանութ մը վրան սենեակներով։
Տեղեկութեան համար դիմել, Պահճէ Քաբու թիւ 4 Զարեհ Թօրոսեան էֆէնտիի գրատունը։ 45 3—3

ՍԿԻՒՏԱՐԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ
Սոյն վարժարան պիտի վերաբացուի սեպտ. 18ին (Ը. Լ.), առաւօտեան ժամը 9ին (Ը. Ե.)։ Գիշերօթիկներն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ սեպտ. 17ին Բ. օր։ Նորեկ աշակերտուհիներու ընդունելութեան պայմաններն են հետեւեալք.
Գիշերօթիկները պիտի վճարեն տարին 35 Օ.Ո.
Ցերեկօթիկները » » » 5 » »
Կէս օրին վարժարանին մէջ ճաշող ցերեկօթիկները պիտի վճարեն տարին 10 » »
Երաժշտութեան եւ նկարչութեան համար մասնաւոր վճարում։
Անցեալ տարւոյ աշակերտուհիք պիտի ընդունուին նախկին պայմաններով։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Տնօրէնուհի Միս Փրիթչըթի հետ, նամակն ուղղելով Ամերիկեան Խան, Կ. Պոլիս, կամ դիմել ուղղակի վարժարանը Սկիւտ. [illegible]։
59 3—18

LA REVUE DES JOURNAUX
ET DES LIVRES
ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
Լա Ռըվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրըն իր մէկ տարուան բաժանորդներուն ձրիապէս կուտայ անոնց ընտրութեամբը՝ էն հռչակաւոր հեղինակներու վերջին գործերէն հատոր մը։
Մեր ընթերցողները երբեմն կը հարցնեն մեզ շաբաթական որ թերթը հանձնարարենք։ Լաւագոյն բան մը չենք կրնար ընել բայց եթէ ցուցնել Ռըվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրըն, ամենէն հետաքրքրաշարժ եւ շահեկան հրատարակութիւնն այժմու։ Արդարեւ, ամեն կիրակի կ'արտատպէ շաբթուան թերթերուն եւ գիրքերուն մէջ հրատարակուած էն նշանաւոր նիւթերը, յօդուածներ, նորավէպներ, պատմութիւններ, քրոնիկներ, այժմէութիւններ, գիտական հետաքրքրաշարժ նիւթեր, զուարճալի նշանաբաններ, փոքր ուրեր, պգտիկ տեղեկութիւններ, վէպեր եւլն։ Բազմաթիւ պատկերներ, կենդանագիրներ, օրուան դէպքեր եւլն։
Լը Ռըվիւն կը հրատարակէ երկու Թերթօն 1. ԳԵՂԱՅԻՆ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, Մարսիալ Մուլէնէ, այս հետաքրքրաշարժ խոստովանութիւններուն էն հրապուրիչ կէտն է արկածներուն բազմազանութիւնը. ամեն բան կայ հոն, զեղչական կեանքի տեսարաններ, զինուորական կեանքի պատկերներ, ծովամարտի պատմութիւններ. եւ այլն։ 2. ՁԵՌՆՄՇՈՒԻ ՄԸ ԵՕՍՔԸՐԸ, Ռէյնալէ, ամպարարութեան եւ ամպարարներու վրայ. Պ. Ռէյնալի այս գործ ամեն մարդ կը հետաքրքրէ։
Ցրիչեալ թերթն իր մէկ տարուան բաժանորդներուն կուտայ 3 ֆր. 50 նոց հատոր մը. վեցամսեայներուն 2 ֆրանքնոց, եւ վերջապէս, եռամսեայներուն մէկ ֆրանքնոց հատոր մը։ Ասկից զատ, իր բաժանորդներուն իբր յաւելուածական ձրի պարգեւներ. 1. Սքանչելի կենդանագիր մը իւղաներկ, 2. Բաժանորդին կը ղրկէ բաւղ-ալպոմ իր կենդանագրով։
ԴԵՂԱՅԻՆ ՀԱՏՈՐ ՄԸ, քսան թերթէ կազմուած եւ սիրուն երկգոյն ծածկոցով զարդարուած, կը ղրկուի առանց ծախքի, 3 ֆր. 50ի փոխարէն։
Բաժանորդագրութիւնք. —Վեցամսեայ 8 ֆր. տարեկան 14 ֆր. բաժանորդագրութիւն կըլլայ. 1. Բոլոր ֆրանսական գաղթականութիւններու, Պելժիքայի, Տանըմարքայի, Իտալիոյ, Զուիցերիոյ, Հոլանտայի, Շուէտի, Նորվեկիոյ եւ Փորթուկալի Թղթատարական գրասենեակները որք առանց ծախքի, կը յանձնեն բաժանորդութեան ընկալագիրներն բոլոր պէտք եղած տեղեկութիւններով. 2. Միջազգային մանտա—բոստով. 3. Փարիզի մէջ Թղթակիցներ ունեցող գրավաճառներու քով. 4. Փարիզի դրամատան մը վրայ փոխանակագրով։
ՌԸՎԻՒ ՏԷ ԺՈՒՌՆՕԻ առաջին ութը տարիներուն հաւաքածուն կը պարունակէ աւելի քան երեք հազար գրական նորավէպեր եւ զանազան պատմութիւններ ամենէն մեծ հեղինակներու. գրական, գիտական եւ արուեստական ահագին ծանօթութիւններ կուտայ. ի մի բան վերջին ութ տարիներու մտաւորական պատմութեան ամփոփումն է։ Ասկից զատ կը պարունակէ Ալֆոնս Տոտէի, Հէնրի Ռօշֆորի, Օքթաւ Ֆէօյէի, Լիւտովիք Հալէվիի, Էքթօր Մալոյի, Կի տը Մոբասանի, Բօլ Պուրժէի եւ այլոց ամբողջ վէպերը։ Իւրաքանչիւր հատոր, կարմիր լաթակազմ, ոսկեզօծ գիրերով, կարժէ 14 ֆրանք, առանց ծանուց ծախսի։
Նամակներն ու մանտա-բոստերն ուղղել առ Պ. Ժ. Նոպլէ, յանձնածիչ, Փարիզ, Բուլայ փողոց, Թիւ 13։

ԱՆՄԵՂ ԶՒՐՕՍԱՆՔ
ԸՆԴԱՄԷՆԸ 100 ՕՐԻՆԱԿ ՄՆԱՑԱԾ
«Զուարճալի բաղդացոյց Ընտանեկան կամ 60 հարցումներու պատասխաններ։
Գինն է 7 Դահեկան

Ընդդէմ պնդութեան.—Վիշի լուծիչ փոշին։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.
Բոյրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէրրարք, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Մօրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Իայս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 11ին և 25ին հոս կ'սպասուի։

[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1888
[illegible]
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

1/13 Օգոստ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոյ Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականք	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,872	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	64 —	64 —
» 10,241,043	100		1	» » B		40 —	40 —
» 30,332,811	100		1	» » C		29 —	— —
» 43,963,396	100		1	» » D		27 16	27 19
Ֆր. 793,000,000	400		—	Ռումելիի Երկաթուղի	1870	128 $^1/_2$	128 75
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	— —
Ֆր. 185,631,180	500		5	Բրիոբիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	— —	— —
	Անուանական	Վճարուած					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 25	8 24
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	3 18	3 18
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Ճանժ է տը Վալ.	1872	4 30	4 30
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	37 —	37 50
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	470 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 —	6 17 $^1/_2$
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	523 -
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	19 17	19 29
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	1 87 $^1/_2$	1 75
Օ. Ո. 440,000	11	5$^1/_2$		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	6 40	6 44
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	355 —	352 —

ՍՏԻՒԱՆՑ (Բրիմ) Dի ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	1	90
1 ամսուան համար	3	50
1 օրուան համար	—	70
Ռըբրը	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	20
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	110	12 $^1/_2$
Փարիզ » Ֆր.	22	82 $^1/_2$
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	25
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍՏԻՒԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	08
20 Ֆրանքնոց	87	19
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Ռուսլ Թղթադրամ	8	48
Մէճիտիյէ	108	—
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 11 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	——	—
» » C » »	27	50
D (Բացուած »	24	05
(Գոցուած »	24	10
Ռումելիի Երկաթուղի »	129	—
Բրիոբիդէ »	487	50
Մաքսային Պարտաթուղթ »	——	—
Օսմանիյէ »	453	12
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	449	37
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	623	43
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	90
» » 3 $^1/_2$ % »	108	42
» Իտալական »	80	62
Քրէտի Լիոնէ »	718	75
Քրէտի Ֆոնսիէ »	892	50
Քոնդուառ տ'Էսքոնդ »	501	25
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2861	—
Եգիպտական Միացեալ »	521	87
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	190
ՎԻԵՆՆԱ 11 Օգոստ.		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին	67	80
Օսմ. Ռէժի »	219	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	85
» Փարիզի » »	49	40

ԼՈՆՏՈՆ 11 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	—
» » B »	40	—
» » C »	27	25
D (Բացուած »	24	81
(Գոցուած »	24	81
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	98	25
Փոխառ. 1877 (Տիֆէնս Լօն)	103	50
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	14	81
Այտընի Երկաթուղի »	11	50
Դասապայի » »	19	—
Միացեալ Եգիպտական »	103	37
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	102	12
Ռանթ Հելլէնական 5% »	32	50
» » 4% »	35	—
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	85	50
» » Նոր 6% »	98	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	324
ՊԵՐԼԻՆ 11 Օգոստ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	—
Ռումելիի Երկաթուղի »	111	90
Անատոլուի Երկթ. $^1/_4$ Պրթղթ. »	92	90
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	350
» Փարիզի » 2 ամիս	80	80

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible]
ՂԱԼԱԹԻԱ, 26, ՔԻՒՉԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ
Այս ցուցադրութեան մէջ կը վաճառուին յունական նիւթեր, տարազագործական ու ճարտարագործական.
Գծաւոր [illegible], զանազան գոյներով.
[illegible] միահարթ գծաւոր, յոյժ [illegible].
[illegible] ([illegible]) կանանց համար, նուրբ [illegible], զանազան մեծութեամբ.
[illegible]՝ բանուած եւ միահարթ, կանանց եւ արանց.
Մեծ [illegible], [illegible] եւ բամբակէ կերպասներու. յանձնարարութիւնք կընդունուին. արագ գործադրութիւն.
[illegible] երիկ մարդու եւ կնոջ. եւրոպական կերպասէն աւելի տոկուն, գոյնը երաշխաւորեալ։
[illegible] մորթէ, կանանց եւ արանց։
[illegible], շատ տեսակներ։
[illegible], տնական գործածութեան համար, մորթի եւ ճերմակեղէնի վնասակար նիւթերու խառնուրդներէ զերծ։
Չէք, առանց հոտի, շատ լաւ, 130 և 40 օխանոց և աւելի վար տակառներով.
[illegible], անօթներու մէջ ի մտոյ պէտք հասնին նմուշներ և ուրիշ նիւթեր։
[illegible] ալ հելլէնական [illegible] նիւթեր
Ց ԳԻՆԵՐՆ ՅՈՅԺ ՉԱՓԱՒՈՐ 17—58

ՎՐԱՄՇԱԳՈՐԾ ԷՖ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(ՓԱՍՏԱՓԱՆ)
Փոխադրած է իր գրասենեակը Պախչէ-Գաբու Անանիասի խան Թիւ 10, 11 Սթամպօլ։ 9—12

ԻԼԱՆ
Զըրաաթ Պանգասը իչուն լիւզիւմը օլան 6 նէվտէ 726 թօփ քեադըտ միւնագասայա վազ օլունարագ չէհրը աղուսթօսըն 3իւնճիւ չարշէնպիհ կիւնիւ սաաթ 9տա իհալէի էվվէլիէսի վէ իրթէսի բէնշէնպիհ կիւնիւ սաաթ 9ա գատար 100տէ 5 թէնզիլ իտիլմէք իւզրէ իհալէի գաթիէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն նիւմունէլէրինի կէօրմէք վէ չէրաիթինի անլամագ իւզրէ մէզքիւր Պանգանըն իտարէի մէրքէզիէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
28 Թէմուզ 310 2—3

ԻԼԱՆ ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
Մէվգրի միւնագասայա վազ օլունան եանեանըն չայիր վէ կիւշէ վէ հաթապ վէ քէօմիւր իլէ Բրէվէզա վէ Լօրօս մէվգիլէրի տաքիքի ֆիյաթը մալիւմէլէրի իլէ մահալի թալիպի էօնտէքինտէ օտուզգիւնտան էրգաքը մէզքիւրէնին պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

ՓՇՈՐ ՊՐԱՈՒ
Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշորի գարեջրատուն ի Միւնիխ, Պավիէռ
Աւստրիական Խորհրդական
հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի
Աւստրիոյ-Հունգարիոյ թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի խնամակալ իշխանին։
Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։
Գարեջրատունը 1820ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։
Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսել, Լիէժ, Անվերս, Ամսթերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Համ, Վիէննա, Նիւ-Եորք եայլն։
Միտալներ և վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հալինսի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի միտալ), Ամսթերտամի (1883, ոսկի միտալ), Պրուսէլի (1888, ոսկի միտալ և պատուոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքնաղ պատուոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։
Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ գարեջրատուններր.
Կապրինուս, դը՝ր կը բանեցունէ Տիմիդրի Ֆրիանտոյանիս, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Քօնքօրտիային դէմը։
Թեբէ—Պաշըի պարտէզը.
Տէմէզըրաքօբուլօ՝ [illegible], Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, Թիւ 430։
Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է
«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ Բալուքա
Պաղար Ալման 388
Բերա Մեծ-Փողոց, 388 26 9—78

ՌՈՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Խրատեալ պայմանաւ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ
Ընկերութեան պարանքը, Մեծ Մորսկա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4.000.000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	55.000.000 Ֆրք.
1893ի հասոյթ	20.500.000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	70.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ՍԻԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փիւնիկ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չեօմլէքճի փողոց, 14
Դրամենեակ Ս. Ժ. ՌԷԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 21/4ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000,000 „ՖԻՆԻՔՍ" Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և համբաւանոր դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 53

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիճիալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

Ունենալու համար ճշմարիտ Ջուր

VICHY

(Ֆրանսա)

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քարտիլին վրայ։
CELESTINS.— Կաթուած, աւազախտ, շաքարախտ։
GRANDE GRILE.—Լեարդ։
HOPITAL.— Ստամոքս։
Հոգ տանիլ Աղբիւրը նշանակելու։
Կը վաճառուի ամէն լաւ դեղարաններ։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Երթեւեկող Լիվըրփուլ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտիէր	1700
Արօլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլանթօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1800	Բօլօ	1000
Արխօնդօ	3000	Կրօտինօ	2200	Քուիրօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալիօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտօ	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համլէթ	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	500	Ճիւնօ	2300	Սալէռնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գադօ	000	Քօլլինօ	4 00	Սաֆօ	2000
Գօմօ	700	Քօմօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գիլօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	500	Մալիօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքինօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրապօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Էայնամօ	600	Մուրիլօ	3100	Ուէլմօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըրս	00
Տրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	1[illegible]0
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	1[illegible]0

Էճիբշըն Մօնարք 8000
Բըրմըն Մօնարք 8000
Լըդիըն Մօնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի
Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՕՑ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
39

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլիայի և Մարոքի միջեւ
կանոնաւորապէս ճամբորդող

Սեւաստի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի օգոստ. 14ին։

Բարիզ-Լիոն-Միջերկրեայ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և երագ ուղեւորութեան նաւոցներ, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹՈՒՄՈՒՔ ՐՀՊՈՒԼ
1054 Մուհանէ փողոց Թ. 108

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ Թ. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ

THE ECONOMICON — ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ — TEION EIKONOMIKON
MARQUE DEPOSEE

Մասնաճիւղ կը գտնուի Օսմանեան ամէն գլխաւոր քաղաքաց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովն, թէյի ճաշակն ևս նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի ևս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմօգան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կ'ընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել ևս յարիլ մեր սկզբանցն, որ է «ողջամտութիւն, լաւ գնոց ճոխութիւն»։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Թ. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ՏԻՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ — Հաստատեալ 1852
1 ՊԱՀՃԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, աղամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամէն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարումնք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողը կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	»	8.100.000
Տարեկան հասոյթ	»	19.532.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք
894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14.

KONIAK
N. MICHIOTI
MARQUE PRIVILÉGIÉE
ΜΗΧΙΩΤΗ
ΕΚΤΟΣ ΣΙΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
قونياق ميخيوتي
فوق العاده فين شامپانيا
رقابتدن خارج
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS
Lith. P. Gaffier

Երեք աստղով շիշը 30 ղրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 ղրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 ղրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մասնիկաւոր փոքր օղի շիշը 12 ղրուշ։

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 1/13 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 2/14 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէօսի ճամբով
Դշ. 3/15 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 3/15 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 4/16 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր 5/17 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Օգոստ. 2/19, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բօր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 605

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՐՀՆԵԱԼ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իփոփոսֆիդով ու շողէ և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կաթի չափ ախորժահամ է
Մորթի ձկան հասմ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, աղուոր համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փոքրիկ տղաքները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԷ. ՊԷՐ ԵՒ ՀՂԻՐԵՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Որք առնեն երթեւեկութիւն ընդ մէջ Լիվըրփուլ և Միջերկրեայ ծովու

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Աթլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակօսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մօրօքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Բեռնատար շոգենաւք, նաւապետ Ուար, մայրաքաղաքս եկաւ և ի մօտոյ Լիվըրփուլ պիտի ուղեւորի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքալպաշի խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ